Lodzer Tageblat № 35

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem.

פּרייז 15 גראָשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאַווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 100-57, פון אַדמיניסטראַציע 100-47

25-טער יאָהרגאַנג || 10 Lutego 1932 || מיטוואָך, ג' אדר א' תרצ"ב

אַמעריקאַ'ס 9 פּונקטען וועגען ענטוואָפנונג

אָפּשאַפען אונטערוואַסער-שיפען, גאַז און כעמישע מלחמות, בעגרענעצען טאַנקס און שווערע האַרמאַטען, בעדייטענד רעדוצירען די קריגס-בודזשעטען לעגט פאָר דער אַמעריקאַנער פאַרשטעהער, אַמבאַסאַדאָר גיבסאָן

ברינינג פאָדערט אַלגעמיינע ענטוואָפנונג; וואַרפט אָפּ אַלע פריערדיגע פאַרשלאָגען

ג ע נ ף, 9 פעברואַר (ספּעציעל) די הײַנטיגע גענעראַל-דעבאַטע האָט זיך אָנגעהױבען מיט דער רעדע פון אַמעריקאַנער פאַרשטעהער אַמבאַסאַדאָר גיבסאָן. אין אָנהױב האָט ער פעסטגעשטעלט, אַז אַמעריקאַ איז דעצידירט צו טון אַלץ, וואָס איז מעגליך כדי צו דערפיהרען צו אַן אמת'ן פאָרטשריט אויפ'ן וועג פון ענטוואָפנונג.

די אַרבייטען אין דער ריכטונג האָבען זיך אָנגעהױבען אויף דער וואַשינגטאָנער קאָנפערענץ אין יאָהר 1922 און מען האָט זיי ווייטער געפיהרט אויף דער לאָנדאָנער קאָנפערענץ. אַמעריקאַ וועט גינסטיג בעטראַכטען יעדער פּראָיעקט וואָס געצוועקט צו פאַרזיכערן זיכערהייט און וועלט-שלום. די בעוואָפנונגען זענען נישט די ... נאָר די סיבות פון דער וועלט-אונזיכערהייט און האָבען אויף א ... אופן גורם געווען צום ווירטשאַפטליכען קריזיס.

ווייטער האָט דער אַמבאַסאַדאָר גיבסאָן פאָרגעשטעלט די 9 פּונקטען פון אַמעריקאַנישען ענטוואָפנונגס-פּראָגראַם:

1) בעהאַנדלען דעם ענטוואָפנונגס-פּראָבלעם אויפ'ן יסוד פון א קאָנווענץ-פּראָיעקט אַלס אַן אַלגעמיינעם יסוד פון די בעראַטונגען, בעריקזיכטענדיג אַלע אַנדערע פּראָיעקטען.

2) פערברייטערן און פערלענגערען די וואַשינגטאָנער און לאָנדאָנער אָפּמאַכען, בעזונדערס דורכ'ן אַנטייל פון פראַנקרייך און איטאַליען.

3) פּראָפּאָרציאָנעל פערקלענערן דעם טאָנאַזש, וואָס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אין די טראַקטאַטען פון וואַשינגטאָן און לאָנדאָן.

4) לגמרי אָפּשאַפען אונטער-וואַסער-שיפען.

5) בעשיצען די ציוויל-בעפעלקערונג פאַר מיליטער-אַנגריפען.

6) אינגאַנצען אָפּשאַפען די גאַז און כעמישע מלחמות.

7) ספּעציעלע בעגרענעצונגען פאַר טאַנקס, שווערע האַרמאַטען און גרויסע קאַליבער געוועהר פון אַן אָפענסיווען כאַראַקטער.

8) פערקלענערן די מיליטער-בודזשעטען אַלס צוגאָב-מיטעל פאַר א דירעקטער בעוואָפנונגס-בעגרענעצונג.

9) פערקלענערן דעם שטאַנד פון די אַקטיווע בעוואָפנונגען, בעריקזיכטענדיג די נויטווענדיגקייט פון נאַציאָנאַלער פערטיידיגונג.

נאָכ'ן אַמבאַסאַדאָר גיבסאָן האָט געהאַט דאָס וואָרט קאַנצלער ברינינג.

דער רייכס-קאַנצלער האָט אין אָנהויב אונטערגעשטראָכען דעם מאָראַלישען חוב פון דער וועלט אַדורכצופיהרען די ענטוואָפנונג. די צווייטע גרויסע אויפגאַבע פון דער וועלט איז די ליקווידאַציע פון די פינאַנציעלע און ווירטשאַפטליכע איבערבלייבענישען פון דער וועלט-מלחמה. אויסצופיהרען די דאָזיגע אויפגאַבע איז קודם כל בערופען דער דור, וואָס האָט פערזענליכע ערפאַהרונגען פון דער מלחמה.

ברינינג ציטירט די מיינונג פון א געוויסען אַמעריקאַנישען מלוכה-מאַן (היבער), וואָס האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער אינטערנאַציאָנאַלער צוטרוי דאַרף זיך שטיצען נישט אויף מורא נאָר אויף געגענזייטיגען גוטען ווילען.

ער האָט אויך אונטערגעשטראָכען מוסאָליני'ס גרייטקייט צו א גענצליכער ענטוואָפנונג אויב די אַנדערע מלוכות וועלען אויך גיהן אויפ'ן זעלבען וועג.

ווייטער האָט ברינינג פאָרגעשטעלט דעם קאַטאַסטראָפאַלען מצב פון דייטשלאַנד און אָפּעלירט צו די פעלקער, אַז זיי זאָלען געפינען דעם מוט צו פערווירקליכען די צוזאָגען, וואָס זיי האָבען פייערליך געגעבען אין ווערסיילער טראַקטאַט. אַזאַ פאָדערונג איז די מאָראַלישע רעכט פון דייטשלאַנד, וואָס פליסט אַרויס פון דעם, וואָס זי האָט אויסגעפיהרט אַלע בעוואָפנונגס-בעשטימונגען פון ווערסיילער טראַקטאַט.

דער דייטשער קאַנצלער וואַרפט אָפּ דעם פּראָיעקט פון א קאָנווענץ אַלס יסוד פון די בעראַטונגען, ווייל ער ענטשפּרעכט נישט די פאָדערונגען פון אַן אמת'ער ענטוואָפנונג און זאָגט אָן פאַרצושטעלען די דייטשע פּראָיעקטען, וואָס זאָלען עפענען דעם וועג צו א פּראַקטישער וועלט-ענטוואָפנונג.

אונדזערעקט וועגדעט זיך ברינינג אין ווייטערדיגען טייל פון זיין רעדע געגען פראַנצויזישען פּראָיעקט, בעצייכענענדיג איהם אַלס פּרוב אַרומצוגעהן די אייגענטליכע צילען פון דער קאָנפערענץ, וואָס דאַרף אָפּגעוואָרפען ווערען פון אַלע פעראַנטוואָרטליכע פאַקטאָרען.

די דייטשען אַלס גלייכבערעכטיגטע מיטגליעדער פון פעלקער-בונד, פאָדערן אַן אַלגעמיינע, נישט צווייזייטיגע ענטוואָפנונג און אַן אַלגעמיינע זיכערהייט פון אַלע פעלקער.

נאָך ברינינג'ס רעדע האָט גענומען דאָס וואָרט דער פאַרשטעהער פון בראַזיליען, אונטערשטרייכענדיג דעם פונדאַמענטאַלען ווערט פון די טראַקטאַטען-פּראָצעדור און אינטערנאַציאָנאַלע צוזאַמענאַרבייט און פערזיכערט וועגען דער לאָיאַלער און אויפריכטיגער גרייטקייט פון בראַזיליען מיטצואַרבייטען אין די אַרבייטען פון דער קאָנפערענץ. די ווייטערדיגע דעבאַטע — מאָרגען מיטוואָך.

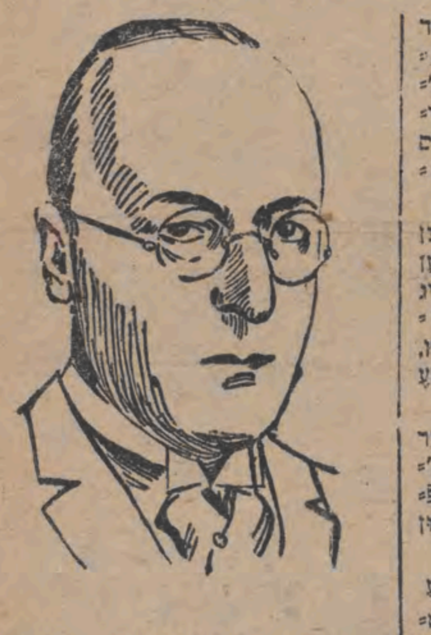
ברינינג

דער טומעל אַרום דעם ליטווישען „פּוטש" אין מעמעל

ליטווינער געשאַפען א נייעם דירעקטאָריאַט. — דייטשען פאָדערן אַ פּלעביסציט

בערלין, 9. פעבר. (ספּ.) לויט די ידיעות פון מעמעל האָט דער ליטווישער גובערנאַטאָר מערקיס נאָמינירט א נייעם דירעקטאָריאַט אין מעמעל. אַלס פּרעזעס פון דירעקטאָריאַט איז בעשטימט געוואָרען טאַלישיוס, דער ג. לייטער פון פריהערדיגען דירעקטאָריאַט.

דער פּרעזעס בעטהער, וואָס איז בעזייטיגט געוואָרען פון זיין אמט האָט געזאָגט אונטערצושרייבען א רעזיגנאַציע, כאָטש מען האָט איהם געזאָגט, אַז ער וועט האָבען דעם זעלבען ... וואָס וואַלדעמאַראַס.

... האָט דער מעמעלער סיים ... געהאַלטען א זיצונג וועגען אָננעמען ... צום ליטווישען פּוטש. די מיינונגען זענען געווען פערשידענע. טייל דעפּוטאַטען זענען געווען פאַר בעהאַנדלען דעם „מערקיס-אינצידענט" פון רעין-יורידישען שטאַנדפּונקט. אַנדערע ווידער האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר ליקווידירען דעם קאָנפליקט פון פּאָליטישער זייט.

די מעהרהייטס-גרופּען האָבען בעשלאָסען צו שיקען א דעלעגאַציע צום פעלקער-בונד, וואָס זאָל בעטראַכטען דעם מעמעלער ענין. דער גובערנאַטאָר האָט אָבער נישט ערלויבט קיין אַרויספאָהר-ויזעס פאַר די מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע.

בערלין, 9. פעבר. (ספּ.) די געשעהענישען אין מעמעל האָבען אַרויסגערופען א פערמעהרטע שטורם צווישען די נאַציאָנאַליסטישע אָרגאַניזאַציעס אין דייטשלאַנד. צווישען דער געוואַלדיגער צאָהל פּראָטעסטען ציהט בעזונדערס די אויפמערקזאַמקייט די טעלעגראַמע פון היטלעריסטען-פעראיין אין שלעזיען, וואָס פאָדערט אָפּצורופען דעם דייטשען פאַרשטעהער פון קאָוונאָ און אָפּצוזאָגען דעם פאַס דעם ליטווישען באָטשאַפטער אין בערלין.

ווייטער פערלאַנגען די אָרגאַניזאַציעס צו פערמאַכען די דייטשע גרעניץ פאַר'ן אימפּאָרט פון ליטאַ.

דער נאַציאָנאַלער פעראיין פון דייטשע אָפיצירען פערלאַנגט, אַז אין שייכות מיט די געשעהענישען אין מעמעל זאָל דייטשלאַנד אַרויסטרעטען פון פעלקער-בונד.

דער פעראיין פון די מעמעלער דייטשען האָט געשיקט א טעלעגראַמע צו הינדענבורג'ן און ברינינג'ען, אין וועלכע זיי פאָדערן, אַז דייטשלאַנד זאָל פאַרלאַנגען אַדורכצופיהרען א פּלעביסציט אין מעמעל, וואָס זאָל רעגולירען וועגען גורל פון מעמעלער שטח.

דער מעמעלער סיים זאָל פונאַנדערגעטריבען ווערען

בערלין, 9. פעבר. (ספּ.) דער ליטווישער גובערנאַטאָר ווענדט אַן טעראָר-מיטלען לגבי די ווידערשפּעניגע מעמעלער בירגער, בעזונדערס די דעפּוטאַטען פון מעמעלער סיים.

עס איז זיכער, אַז אין די נאָהנטסטע טעג וועט דער גאַנצער סיים פונאַנדערגעטריבען ווערען.

מעמעלער סיים-פאָרזיצער ווייזט די טיר דעם קאַנדידאַט אויפ'ן נייעם דירעקטאָריאַט-פּרעזידענט

בערלין, 9. פעבר. (ספּ.) „וואָלף"-אַגענטור מעלדעט פון מעמעל: דער לויטער פון געוו. דירעקטאָריאַט טאַליסיוס האָט זיך געווענדעט צום פּרעזידענט פון מעמעלער סיים דרעזלער און איהם פאָרגעלייגט אונטערציהאַנדלען וועגען שאַפען א נייעם דירעקטאָריאַט. דרעזלער האָט אָפּגעזאָגט, ערקלערענדיג, אַז דער פריהערדיגער פּרעזידענט פון דירעקטאָריאַט האָט נישט רעזיגנירט פון זיין אַמט. טאַליסיוס האָט דאַן אָנגערופען דעם סיים-פּרעזידענט און א ריי דעפּוטאַטען פחדנים. דרעזלער האָט זיך דאַן אָפּגעזאָגט ווייטער צו פיהרען דעם שמועס און געוויזען טאַליסיוס'ן די טיר.

א בילד פון דער פריי-שטאָדט מעמעל

די מאַרק-גאַס

אויבער-בירגערמייסטער פון מעמעל

ד"ר ברינדלינגער, וועלכען עס דראָהט אויך אַרעסטירט צו ווערען דורך די ליטווינער

ליטווישער גובערנאַטאָר מערקיס

וואָס האָט בעפוילען צו אַרעסטירען דעם דייטשען „לאַנדעס"-פּרעזידענט

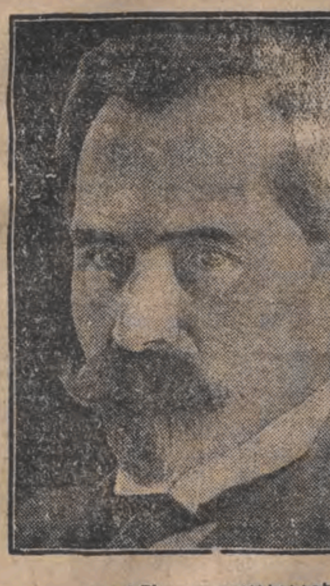
ליטווישער מלוכה-פּרעזידענט

פּראָפעסאָר אַנטאַנאַס סמעטאָנאַ

וויכטיגע זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט.

הנחות פאַר די שטייער-צאָהלער; נייע אָרדנונג ביים איינפיהרען עקזעקוציעס

וואַרשע, 9 פעברואַר (טעלעפ.) היינט האָט דער מיניסטאָרען-ראַט אָפּגעהאַלטען א זיצונג, אויף וועלכער עס זענען בעטראַכט געוואָרען שטייערן-הנחות און א געזעץ-פּראָיעקט וועגען עקזעקוציעס. לויט'ן דאָזיגען פּראָיעקט וועט די גאַנצע אַקציע פון די סעקוועסטראַטאָרען זיך צענטראַליזירען אין פינאַנץ-מיניסטעריום. דאָס געזעץ איז פון א גרויס וויכטיגקייט פאַר די שטייער-צאָהלער, צו וועלכע עס וועלען זיך נישט מעהר מעלדען בעזונדערע סעקוועסטראַטאָרען פון די זעלבסטפערוואַלטונגען, פון דער קראַנקען-קאַסע א. א. פערזיכערונגען. די אַלע פונקציעס וועט איבערנעמען דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום.

היינט רעדט גראַנדי

ג ע נ ף, 9 פעברואַר (ספּעצ.) מאָרגען מיטוואָך וועלען רעדען אויף דער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ דער איטאַליענישער אויסערן-מיניסטער גראַנדי, א פאַרשטעהער פון יאַפּאַן און דער פּוילישער אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

גרויסע יאפאנישע אפענסיווע צוזאמענגעבראכן

יאפאנישער פינאנץ-מיניסטער געגען שיקען נייע פערשטארקונגען; יאפאן — זאגט ער, קען נישט אויסהאלטען די ריזיגע הוצאות פון א מלחמה מיט כינע. — ער דראהט דעריבער מיט דימיסיע.

יאפאנער מסכים צו אונטערהאנדלען וועגען וואפענשטילשטאנד אין שאנכאי

לאנדאן. (ספ.) די שלאכטען פוי שאנכיי האבען נאך אנ'איינמאגונגער הפסקה זיך ווידער בעניים און דאס מאל אין געוואלדיגען פערנעם, וואס איז פון אזאר נישט געווען בעקאנט. צום ער־שטען מאל האבען זיך געלאזט הערען די שווערע הארמאטען פון די יאפאנער. דאס פייער איז געווען געווענדעט אויפ'ן פארט וואוסונג, וואס געפינט זיך נאך אלץ און די הענד פון די כינעזער. שפע־טער זענען די יאפאנישע פוס־געהער אונ מער א געדיכטען נעפעל איבערגעגאנגען און אנ'אפענסיווע. די יאפאנער איז גע־לונגען צו פערנעמען דעם ברעג־שטח פון טייך יאנג־טסע. די היזקות פון ביידע צדדים זענען זעהר גרויס.

דאס פייער פון דער פעלד־ארטילעריע, שווערע הארמאטען און שווערע ארטילעריע האט מאמענטענווייז דערמאנט די שלאכ־טען אויפ'ן מערב־פראנט בעת דער וועלט מלחמה. פאר 11 אזייגער פריה איז פלוצים שטיל געווארען. ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האבען די כינעזער אויסגענוצט דעם מאמענט, וואס די יא־פאנער האבען קאנצענטרירט זייערע הויפט־קרעפטען ביי די שלאכטען ארום וואוסינג, און זיי האבען געעפענט א הוי־ראגאן־פייער פון שווערע הארמאטען אויף האנג־קא.

דער כינעזישער אומגערילטער אנ־גריף אויפ'ן יאפאנישען קווארטאל האט געצוואונגען די יאפאנער אפצושטעלען זייער אנגריף אויף וואוסונג און צו ברענ־גען פון דארט קיין שאנכיי די שווערע ארטילעריע. ווען די יאפאנישע ארטי־לעריע איז אנגעקומען, האט זיך אנגע־הויבען א געגענזייטיג הוראגאן־פייער. אוצט געפינט זיך דער גאנצער קווארטאל פון שא־פעי און א טייל פון די פאזי־ציעס אין האנג־קא אין כינעזישע הענד.

מ'רעכנט זיך אויף אנ'אנגריף פון כי־נעזישען לופט־פלאט אויף די יאפאנישע שיפען, וואס געפינען זיך ביי יאנג־טסע.

דער כה־חפל פון די יאפאנישע קריגס־אפעראציעס ביי וואוסונג ווערט בעצוי־כענט אלס א גרויסע מפלה.

בעגייסטערונג אין כינא צוליב די נצחונות
אלע כינעזישע גענעראלען ווארפען זיך אונטער שאו־קאי־שעק'ן

לאנדאן, (ספ.) די ידיעות וועגען די נצחונות אין שאנכיי האבען אין דער גאנצער רעזירעניע פון כינא לאזאנג ארויס גערופען א געוואלדיגען ענטוזיאזם. די רעגירונג האט ארויסגעגעבען א מאני־פעסט צום פאלק, וועלכער איז אונטער־געשריבען דורך אלע גענעראלען.

די כינעזישע גענעראלען האבען אין א רייה געגענדען פון כינא פראקלאמירט א מאביליזאציע.

לאנדאן. (ספ.) די געפאהר פון א רעגירונגס־קריזיס אין יאפאן איז איצט שארפער, ווי פריהער. דער פינאנץ־מי־ניסטער טאקאהאשי האט ערקלערט, אז די מלחמה מיט כינא קאסט צופיל געלד, און אז די מלוכה־פינאנסען וועלען נישט אויסהאלטען אזעלכע הוצאות. דערביי האט דער פינאנץ־מיניסטער געדראהט, אז אויב מ'וועט ווייטער שיקען מיליטער קיין שאנכיי, וועט ער זיך אנזאגען אין דימיסיע.

אויך איטאליען שיקט מיליטער קיין כינא

די איטאליענישע קריגס־שיף „טארענטא" איז אפגעפאהרען מיט מיליטער צו בעשיצען דארט די אינטערעסען פון די איטאליענער.

דעלעגאציע פון יודישע סטודענטען פון פוילען ביים טשעכאסלאוואקישן בילדונגס-מיניסטער

פראג, (י.ט.א.) דער פעראיין פון יודישע סטודענטען פון פוילען, וועלכע שטודירען אין פראג און בראטיסלאווא „סוועפאמאק" האט געשיקט א דעלע־גאציע צום טשעכאסלאוואקישען ביל־דונגס־מיניסטער דערער. די דעלעגאציע, וועלכע איז בעשטאנען פון די סטו־דענטען ווייסמאן און יאניש אונטער דער פיהרונג פון דעפ. א. גאלדשטיין האט איבערגעגעבען דעם בילדונגס־מיניסטער אנ'אויספיהרליכען מעמאריאל וועגען דער לאגע פון דער פויליש־יודישער סטודענטענשאפט אין טשע־כאסלאוואקיי.

דעפ. ד"ר גאלדשטיין האט בעשיל־דערט די שווערע לאגע פון דער אויס־לענדיש - יודישער סטודענטענשאפט, וועלכע איז געקומען קיין טשעכאסלא־וואקיי צו שטודירען צוליב דעם „נו־מערוס קלאוזוס" אין זייערע וואוין־ערטער. די דאזיגע סטודענטען שטרע־בען בלויז צו פערענדיגען זייערע שטוד־יען און מישען זיך נישט אין פאליטיק. דעפ. גאלדשטיין האט געבעטען נישט צו הצכרען די הויכשול־אפצאהלען פאר אויסלענדער, וועלכע געפינען זיך אזוי אויך אין א זעהר שווערע מאטעריעלער לאגע. דעפ. גאלדשטיין האט אויך אנ־געוויזען, אז די 2500 אויסלענדישע סטודענטען, וועלכע שטודירען אין טשע־כאסלאוואקיי ברענגען אריין אין לאנד 40 מיליאן קראנען יעהרליך.

מיניסטער דערער האט זיך גענוי גע־לאזט אינפארמירען וועגען דער לאגע פון די פויליש-יודישע סטודענטען און האט פערזיכערט, אז ער בעציהט זיך מיט פערשטענדניש צו די אויסגעדריק־טע וואונשען און וועט נישט ערלויבען צו טון אנ'עוולה די יודישע סטודענ־טען.

—§—

פעטיציע אין גענף פון 6 מיליאן פרויען

פארגעלעגט אויף דער ע ט וואפנונגס־קאנפערענץ.

די פער'משפטע אין קאלמעט-פראצעס

פראפ. דעיקע (לינקס), וועלכער איז פער'משפט געווארען אין ליבעקער פרא־צעס צו 2 יאהר תפיסה, און זיין אסיס־טענט ד"ר אלטשטעדט (רעכטס) — צו 1 יאהר תפיסה. ביידע האבען אפעלירט.

… רטייל אין גרויסע הילדאף־פראצעס
הילדאף איז בעפרייט געווארען

בערלין, 3 פעברואר (י. ט. א. טעלעגר.) היינט איז פערעפענטליכט געווארען דער אורטייל געגען די אנטיילנעהמער אין די אנטי־יודישע עקסצעסען אין קורפירסטענדאם, וואס זענען פארגעקומען אין ראש־השנה. דער פראצעס האט זיך געצויגען 2 חדשים.

דער הויפט־אנגעקלאגטער גראף הילדאף איז געווארען פרייגעשפראכען מ'דאט איהם בלויז בעשטראפט מיט הונדערט מארק פאר בעליידיגען די עדות. דער פיהרער פון די שטאלהעלם בראנד איז פערמשפט געווארען אויף 4 חדשים תפיסה. ניידע איז בעשטראפט געווארען מיט 10 חדשים ארעסט. 17 אנגעקלאג־טע האבען בעקומען צו 6 חדשים תפיסה. 20 זענען פעפרייט געווארען. צווישען די בעפרייטע געפונט זיך אויך דער אדוואקאט פון העלדאף'ן ערנסט.

נארמאן בענטשוויטש נעהמט שוין איבער די קאטעדרע אין ירושלימער אוניווערזיטעט

ירושלים, 9 פעברואר (יט"א טעלעגר.) אהער איז אנגעקומען נארמאן בענטשוויטש, וועלכער וועט איבערנעהמען א קאטעדרע אין ירושלימער אוני־ווערזיטעט.

פאר א וואפענשטילשטאנד אין שאנכאי

גענף, 9 פעברואר (ספ.) אויף דער פאדערונג פון כינעזישען דעלעגאט איז פארגעקומען א זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט, וועגען יאפאניש־כינעזישען סכסוך. דער יאפאנישער דעלעגאט האט ערקלערט, אז יאפאן וועט אונטערהאנד־לען, וועגען א וואפענשטילשטאנד אין שאנכאי.

הענדערסאן פארזיצער פון דער אלגעמיינער קאמיסיע

גענף, 9 פעברואר (ספ.) פארזיצער פון דער אלגעמיינער קאמיסיע פון דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ וועט זיין הענדערסאן.

די בודזשעט-ארבייטען אין סיים

ווארשע, 9 פעברואר (טעלעפ.) אויף דער היינטיגער זיצונג אין בע־טראכט געווארען דער בודזשעט פון אגראר־מיניסטעריום. קיין ספעציעל וויכטיגע מזמינטען זענען נישט געווען.

ד"ר וואלפגאנג פאן ווייזעל אין סאסנאוויץ

סאסנאוויץ (יט"א טעלעפאניש) אהער איז אנגעקומען דער בעקאנטער פובליציסט און רעוויזיאניסט ד"ר וואלפגאנג פאן ווייזעל, וועלכער וועט דא האלטען א רעפעראט וועגען דער לאגע אויפ'ן מזרח. פון דאנען וועט ווייזעל פאהרען קיין קראקא און לעמבערג, וואו ער וועט האלטען רעפעראטען.

א שניי אין ארץ-ישראל

ירושלים 9 פעבר. (יט"א טעלעגר.) היינט איז דא געפאלען א שניי. זייט'ן יאהר 1927 איז דאס דער ערשטער פאל, ווען אין ארץ-ישראל האט זיך בעוויזען שניי.

ברינינג פערלאזט גענף

גענף, 9 פעברואר (ספעצ.) ברינינג איז היינט אפגעפאהרען קיין בערלין.

פוילען וועט נישט פראטעסטירען געגען ליטע

גענף, 9 פעברואר (ספ.) די קלאנגען, אז פוילען וועט פראטעסטירען געגען ליטווישען אטענטאט אויף דער אומאפהענגיגקייט פון מעמעל שטימען נישט מיט'ן אמת.

די אויפריכטונג פון יודישען עקאנאמישען לעבען

קאן נישט געמאלט זיין אהן א גע־העריגער פארשונג פונ'ם סטאטיסטישען מאטעריאל פון יודישען לעבען.

יוו"א טוט דאס!

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל אונזער ג. פערוואל־טונגס - מיטגליד ה' שמואל הובעל און פאמיליע צוליב דעם טויט פון זיין איינציגע הייסגעליבטע טאכטער

ג"ע בלימה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון תלמוד תורה בגליל שייבלער

דעם ג' פרעזעס פון „נושאי-המטה" אין לאדז און פערוואלטונגס־מיטגליד פון „חסד של אמת"

יוסף כזשאנאוויטש

צו דער חתונה פון זיין טאכטער

ווינשען מיר א הערצליכען מזל טוב.

ישעי' שלמה זאראמב
לייביש עפשטיין.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריקען מיר אויס א הערצליכען דאנק דעם ג' חון

ה' חיים קויפמאן (קראקאווער הזן)

פאר דעם והנת רוח, וואס ער האט אונז פערשאפט מיט זיין שעהנעם דאווענען שבת מברכים פ' משפטים תרצ"ב אין בית־הכנסת „באר מרים".

אין נאמען פון די מתפללים

די פערוואלטונגען פון ביהכ"נ „באר מרים" און ת"ת „שומרי הדת"

א הערצליכען מזל טוב ווינש איך מיין ג' פריינד

ר' יוסף נ"י כזשאנאוויטש

צו דער חתונה פון זיין טאכטער.

יהושע קאפעל.

מודעה.

עס ווילט יעצט אין אונזער שטאדט איינער פון די רופישע רביים

הרה"צ ר' אברהם יהושע העשיל שליט"א

נכד הבעש"ט הקדוש זי"ע ונכד הרה"צ אפטער רב זי"ע ממעזיבעז, וועלכער איז קוים אנטלאפען מבט"ג פון רוסלאנד דער וואס וועט איהם בזוכען און מחזק זיין וועט בעהז"ת אוודאי געהאלפען ווערען בכל משאלות לבו לטובה אין זכות פון זיינע הייליגע אבות.

ער שטייט אין אויף פראנציסקאנער № 41

Dr. Niewiażski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוועכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען און עלעקטרא - טעראפיע אנאליזען.

פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

אנדזשעיא 5, טעלעפ. 159-40

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, און פון 5 ביז 9 אוו. זונטאג פון 9 ביז 1 א זייגער נאכמיטאג.

Dr. med. W. Eychner

אקושער און פרויען-ארצט

וואוינט איצט

צעגעלניאנא 4 (נעבען קינא „טשארי"), טעל. 134-72

נעמט אן פון 4-7.30 און פון 7-8 אווענד.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 11, tel. 126-02

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאליסט פאר לונגען און הארץ-קראנקהייטען

נעהמט אן אין דערהיים פון 3-1.

„לינת - הצדק" — לאדז, — צעגעלניאנא 17.

דער פיזיקאליש - טעראפישער קאבינעט איז טעגליך טעטיג פון 6-4, 11-1 און געפינט זיך אונטערן אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאל.

קווארץ-לאמפ דיאטערמיע

סאללוקס עלעקטרישע בעדער.

Dr. Wołkowyski

צעגיעלניאנא 4

טעלעפאן 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע קראנק־הייטען און מענער-שוועכע, אלפא-ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלען.

נעמט אן פון 9-2, און פון 5-9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ווינער ארטאפעדישע פראצעדורע

אונטער דער אויפזיכט פון ספעציאליסט דר. לוביש מאכט לויט גיפס-מאדעלען וויקלאדקעס נעגען פלאט-פיס קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען און אפארא־טען א. ז. וו. האט זיך פון Karola 5 איבערגעצראגען אויף

Piotrkowska 119

Dr. med. Ludwik Falk

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנק

נאווראט 7, טעל. 128-17

נעמט אן פון 12-1 און פון 5-7

לאדזשער טאגעבלאט

„Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skz. pocz. 16 אדרעס

טעלעפאנען: רעדאקציע 160-57, אדמיניסטראציע 160-47

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד

נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגע...

פארוואס ווילען מיר נישט איצט קיין יודיש-אראבישע קאנפערענץ

זייט א געוויסע צייט שענקט די יודישע עפענטליכקייט ווייניג אויפמערקזאמקייט די געשעהענישען אין און ארום ארץ-ישראל. די פאסיוויטעט און אפאטיע צו ארץ-ישראל איז אבער נישט קיין רעזולטאט פון ענטוישונג, פון פערלוירענעם גלויבען אין ציוניזם. ניין. גיכער איז דאס א פועל-יוצא פון צו שטארקען אפטימיזם וואס בעגלייט אונז יודען און די געפעהרליכסטע מאמענטען.

הגם ס'קומען איצט פאר ארום ציוניזם וויכטיגע געשעהענישען, וואס קענען האבען א דעציזירענדע בעדייטונג פאר'ן וויטערדיגען גורל פון יודישען אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל, גלויבט דאך דער יוד, אז אויפ'ן ארץ-ישראל פראנט איז נישטא קיין נייעס. אז אלץ וועט בלייבען ביים אלטען, אז ארץ-ישראל וועט דאך ווערען די יודישע נאציאנאלע היים, נישט קוקענדיג אויף אלע גזרות און שוועריגקייטען. בלי-ספק איז אפטימיזם און גלויבען זעהר א געזונדע, נוצליכע זאך. אבער ווען דער אפטימיזם פיהרט צו פאסיוויטעט, ווען דער גלויבען איז גורם, אז מ'טוט גארנישט און מ'פערלאזט זיך אויף נסים, אויפ'ן יושר-געפיהל, דאן ווערט ער געפעהרליך און טאקע שעדליך, מחמת דער צד שכנגד שלאפט נישט. אונזערע שונאים זענען זעהר אקטיוו. קענען זיי נישט מאכען מעהר קיין פאגראמען, זוכען זיי אנדערע וועגען און מיטלען, ווי אזוי אונטערצוגראבען די יודישע נאציאנאלע היים און דעם ציוניזם. דער מוסולמענישער קאנגרעס אין ירושלים, די קאנפערענצען פון די מוסולמענישע פיהרער מיט ענגלישע מלוכה-מענער וועגען ארץ-ישראל, וועלכע זענען לעצטענס פארגעקומען זעהר אפט, דער בעריכט פון פרענטש'ן, וועלכער איז שוין מיללויין בעקאנט — דאס אלץ בעווייזט, ווי מ'גרייט צו א געגערישען אנגריף אויף אונזערע פעראבערונגען אין ארץ-ישראל, בעזונדערס אויף אונזערע רעכט אין א"י.

מיר האבען תמיד גערעדט וועגען א פערשטענדיגונג מיט די אראבער, וועגען א בשלום-פולע ריגער קאנפערענץ. מיר וואלטען אלזא געווארפט בעגריסען די איניציאטיוו פון די אראבער, וועלכע האבען יאהרענלאנג נישט געוואלט הערען פון דעם געדאנק וועגען זעצען זיך צוזאמען מיט אונז ביי איין טיש.

מיר געדענקען, ווי ד"ר ווייצמאן, ווען ער איז נאך געווען פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, איז געפאהרען קיין ארץ ישראל מיט'ן צוועק צו דערפיהרען צו א קאנפערענץ מיט די אראבער און דאס איז איהם נישט געלונגען. און דאך האט די ידיעה וועגען אראבישען פארשלאג, צונויפצורופען א יודיש-אראבישע קאנפערענץ, וועלכע ווערט דורך דער „אגענץ" נישט אפגעלייקענט, נאר באגאטעליזירט, ארויסגערופען א זאת שטורם אין די רעוויזיאניסטישע רייהען און — נישט נאר אין די רעוויזיאניסטישע.

די אראבער זענען נישט איבער נאכט געווארען אונזערע פריינד. אז נישט געגלייבט אן ענדערונג אין זייער בעציהונג צו דער יודישער נאציאנאלער היים האבען זיי געמאכט דעם פארשלאג. זיי האבען עס געטאן פשוט דערפאר, ווייל זיי האלטען דעם איצטיגען מאמענט פאר פאסענד צו דיקטירען אונז בעדינגונגען. דאס איז זיכער געשעהן מיט א שטילער הסכמה, איבערגעגעבען די בעדינגונגען, וועלכע זיי רוקען ארויס אלס יסוד צו א פערשטענדיגונג, ווייזען בולט אין וואספערע ריכטונג ס'געהן זייערע „הנחות" לטובת אונז. זיי זענען גרייט אנצוערקענען אין ארץ-ישראל יודישע און אראבישע דיסטריקטען, אבער די יודישע דיסטריקטען זאלען נאר האבען א לאקאלע אויטאנאמיע און שטעהן אונטער דער אויפזיכט פון דער נאציאנאלער אראבישער רעגירונג, וועלכע וועט בעשטימען די גאנצע פאליטיק פון לאנד און האבען צו זאגען דאס דעצידירענדע ווארט סיי בנוגע דער איינוואנדערונג, סיי בנוגע דעם בודען-קויף. קענענדיג די מיינונג פון די אראבער בנוגע דער יודישער איינוואנדערונג איז פון פאראויס קלאר, אז די געפלאנטע אראבישע רעגירונג וועט פולשטענדיג פערמאכען די טויערן פון ארץ-ישראל פאר יודישע איינוואנדערער, דאס הייסט, אז ווען מ'זאל אנהויבען די אונטערהאנדלונגען מיט די אראבער אויף דער גרונד זייער פארגעלייגטער פלאטפארם, מוז מען לכתחילה זיך אפזאגען פון דער באלפור-דעקלאראציע און פון די בעשטימונגען פון מאנדאט, וואס זעהט פאר די שאפונג פון א יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ-ישראל.

די אראבער וועלען אפשר איינגעהן אויף וויטערדיגע הנחות לטובת די יודען, וואס געפונען זיך שוין אין ארץ-ישראל, זיי וועלען זיך אבער זיך האלטען נקשגות'דיג לגבי די טויזענדער יודען, וואס ווילען זיך בעזעצען אין ארץ-ישראל.

זאָלאַנג אין פרינציפ זענען אלע פאר א פערשטענדיגונג מיט די אראבער, קען מען אבער נישט פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט די אראבער אויפ'ן יסוד פון זייער פארגעלייגטער פלאטפארם.

בן משה.

יאפאן און דער קריג אין מאנדזשוריע

אמאל און היינט.—דאס קאפיטאליסטישע לאנד.—סאציאלע געגענזאצען.—ארבייטער-עלענד.—יאפאנער „טייאים".—די איבער-בעפעלקערונג.—נישטא וואוהין צו עמיגרירען.—מאנדזשוריע.

פון ישעיה אוגער

יאפאן איז היינט איינס פון די פראגרעסיווסטע און ציוויליזירטעסטע לענדער אין דער וועלט. מיט א יאהר זעכציג צוריק איז עס נאך געווען אן אפגעשטאנענע אזיאטישע מלוכה. א אינזעל-מלוכה, פון אלע זייטען ארומגערינגעלט פון ים. אפגעשלאסען, איזאלירט, פאליטיש און קולטורעל אפגעזונדערט אפילו פון די נאהענטסטע אזיאטישע שכנים איהרע. וועגען וועלכע עס איז בעציהונגען מיט דער אייראפעאישער קולטור-וועלט איז עווין נישטא וואס צו רעדען. אייראפעער האבען נאך דעמאלט קיין דריסת-הרגל נישט געהאט אין דעם דאזיגען לאנד, זיי האבען זיך נישט געטארט דערוועגען ארייינצוקומען אהין.

די געזעלשאפטס-ארדנונג אין דעם אלטען יאפאן איז געווען א מיטעלאלטערליך-פעאדאלע. די גאנצע מאכט האט געהאט די אריסטאקראטיע, די פערשידענע קאסטעס: די דאימיאס, די סאמוראיען, די פריווילעגירטע קלענס (פאמיליעס) און נאך אזעלכע „אויסדערוועהלטע". זיי זענען געווען די בעלי-בתים פון לאנד, די גרויסע גרונד-בעזיצער האבען געהערשט און רעגירט. דאס פאלק, דאס „געמיינע פאלק", איז ווי אין אלע פעאדאלע לענדער געווען רעכטלאז און פערשקלאפט, האט געארבייט פאר די פריצים און געקרעכצט אונטער'ן שווערען יאך פון „פאנסטשינע".

אין יאהר 1869 קומט די גרויסע איבערקעהרעניש. עס הויבט זיך אן א נייע עפאכע אין דער געשיכטע פון דעם דאזיגען מערקווירדיגען אינזעל-פאלק, א עפאכע פון גרויסע רעפארמען, פון א ראדיקאלען איבערבוי פון דער מלוכה אויף גאנץ נייע יסודות. דער אלטער מלוכה-בני, מיט זיין פעאדאלער געזעלשאפטליכער סטרוקטור, מיט זיינע טויזענד-יעהריגע איינריכטונגען און אינסטיטוציעס פאלט זיך פונאנדער און אויף זיין ארט וואקסט אויס א נייער, א מאדערנער. ווייט און ברייט עפענען זיך די טויערן פאר דער אייראפעאישער ציוויליזאציע. שטורעמדיג רייסט זיך אריין אין יאפאן א שטראם פון פרישען גייסט, פון נייע אידעען, פון אייראפעאישע קולטור, פון אייראפעאישער לעבענס-אויפפאסונג. יאפאן טרעט אריין אזוי צו זאגען אין דעם קרייז פון די ציוויליזירטע פעלקער. זי רעפארמירט און רעארגאניזירט אויפ'ן אייראפעאישען שטייגער די ארמעע, דעם פלאט, דאס שול-וועזען, דאס פאליטישע און ווירטשאפטליכע לעבען, פיהרט איין א נייע ארדנונג, שאפט אפ די אלטע לעבענס-פארמען, קניפט אן בעציהונגען מיט אלע קולטור-פעלקער — זי ווערט א מאדערנע מלוכה.

צוזאמען מיט די גוטע האט יאפאן נאטירליך איבערגענומען אויך די שלעכטע זייטען פון דער אייראפעאישער ציוויליזאציע. נאר דאס האט שוין אנדערש נישט געקענט זיין: ביי דעם שטורמישען דראנג און שטרעבען זיך שנעל צו „אייראפעאיזירען" האט זי אלצדינג געהאלטען פאר גוט און נוצליך. נישט אלץ אבער איז איהר וואויל בעקומען, פארט אן אנדער לאנד מיט אנדערע מענשען און אנדערע לעבענס-בעדינגונגען. דעריבער ליידט אויך יאפאן אויף „אייראפעאישע קרענק", וועלכע פערשאפען איהר גרויסע זארגען. זי פלאגט זיך דער עיקר מיט שווערע פראבלעמען פון סאציאלער נאטור.

יאפאן איז היינט א קאפיטאליסטישע מלוכה, א „קלאסען-שטאט" מיט אלע פונקטיאנען. קיין רוטעריליקע פעאדא-לע אריסטאקראטיע עקזיסטירט שוין נישט. נישט שוין די אמאליגע שררות און גרויסע פריצים און די בעזיצער פון ריזיגע נחלאות, די, וואס יעדער איינציגער פון זיי איז געווען א קייזערל אויף זיין „טעריטאריע", און זיין פראווינץ. דער שארית-הפליטה פון אלטען אדעל האט היינט פאקטיש קיין שום רעכטליכע פריווילעגיעס נישט. דאס איינציגע ארט, וואו מען זעהט נאך די דאזיגע מיוחסים און וואו זיי רעדען נאך מיט א ווארט, איז די אויבערשטע פאלאטע, דאס יאפאנישע „לארדען-הויז". דארט זענען זיי ווירקליך שטארק פערטרעטען, מעהר פון אנדערע געזעלשאפטליכע גרופירונגען. אבער דאס „אבער-הויז" האט פאקטיש קיין שום בעדייטונג און קיין שום מאכט נישט. די „סאמוראיען" וועלכע יענע קריגערישע קאסטע, וואס איז געווען דאס אויבערשטע פון שטאנדעל אין יאפאן, האט געהאט די מיליטערישע מאכט אין דער האנט. האט זיך געהאלטען פאר דער פערנער פון דער מלוכה און געקוקט אויפ'ן „פראסטען פאלק" פון אויבען אראפ מיט גאוה און פעראכטונג, נישט קומענדיג קיינמאל אין בעריהרונג מיט דער „ניעדריגער מאסע" — די דאזיגע „סאמוראיען" זענען היינט אזוי גוט ווי אינטערגעגאנגען. עס איז שוין נישטא קיין זכר פון זיי, אויסער איינציגע פאמיליעס, וואס לעבען נאך מיט די ערינערונגען אן די „גוטע אלטע צייטען". מיט א יאהר צוואנציג צוריק זענען די דאזיגע מיוחסים געווען זעהר גרויס בעי זיך. עס איז זיי נישט אנגעשטאנען צו חבר'ן זיך מיט פשוט'ע בירגער: א „סאמוראי" וואלט לויבער חתונה געמאכט זיין טאכטער מיט א געוועהנליכען פאליציאנט פון אריסטאקראטישער אפשטאמונג. וואס קריגט געהאלט 10 דאלאר א חודש, איידער ארויסצוגעבען זי פאר א בירגערליכען מיליאנער. היינט וואלטען זיי שוין וועלען, ווילען די „פשוט'ע" בירגער נישט, אנדערע צייטען, אנדערע מינהגים...

דער היינטיגער יאפאנישער אדעל — איז די געלד-אריסטאקראטיע: דער אינדוסטריע-מאגנאט, דער קאפיטאליסט, דער גרויס-באנקיר, די אלע „קעניגע" פון „שטאהל" און „אייזען", פון קויהלען און פון נאך זעלכע גוטע זאכען. בעי וועלכע יחידים ווערען רייך ווי קורח און מיליאנען האבען אפילו קיין ברויט נישט צו עסען צו דערזאט. אט זיי, די געלד-מענשען, פיהרען דאס רעדעל, געבען אן דעם טאן, שפילען די הויפט-ראל אין לאנד און האבען די גאנצע דעה. זיי זענען גאנץ אזמאכט, א גרויס-מאכט, ווי אין מעהט אין דער גאנצער וועלט, אין אלע קאפיטאליסטישע לענדער. זיי זענען היינט אין יאפאן א סך שטארקער און מעכטיגער ווי די אמאליגע שאגונעס, דאימיאס און סאמוראיען. זיי הערשען ווירקליך איבער מיליאנען מענשען, זיי האבען זיי שטענדיג אין דער האנט און פערשפארען אנטוועגענדען געוואלט-מיטלען, אום זיי צו צווינגען צו זיין „איינטערטעניג". איין שטרייך מיט דער פעדער, איין בעפעהל — און צעהנדליגער הונדערטער טויזענדער ווערען ארויסגעווארפען אויף דער גאס אין הונגער פונקט ווי אין אייראפא אדער אין אמעריקא. נישט אומזיסט האט זיך יאפאן זעכציג יאהר „אייראפעאיזירט", עס איז געווען וואס זיך אפצולערנען...

אט די מיליאנען, וואס מען קען אזוי ליכט אויסהונגערן, זענען די שקלאפען פון דער אינדוסטריע, די יאפאנישע ארבייטערשאפט. די לאגע פון די ארבייטער אין יאפאן איז א סך ערגערע ווי אין אייראפא ארער ערגעץ אנדערשוואו אין דער וועלט, נישט נאר קען רעכטליכע באציאלע געזעצגעבונג, קיין ארבייטער-פערזיכערונג, קיין שוץ געגען קראנקהייט און ארבייטס-אומגליקען. אויך די ארבייטס-בעדינגונגען זענען אנדערע שווערע. אין יאפאן ווייסט מען אינגאנצען ליד נישט פון קיין שבת און זונטאג רוה. עס איז דארט איבערהויפט נישטא קיין רעליגיעזער אדער פון געזעץ בעשטימטער רוה-טאג, אזוי אז די ארבייטער קומט אויס צו רוהען איינמאל אין צעהן ארער און עלף טעג. די סאציאל-רעפארמאטארישע פארטיי, וועלכע האט א שווערע לעבען אין יאפאן, מיט וואס זי קען פאר דער פערבעסערונג

(ענדע זעה זייט 4)

מזרח-פרייסען דארף געהען צו פוילען—אזוי פערלאנגט דער ענדעקישער ארגאן

איבער 50 פראצענט פון די מלוכה-בורזשעטען שלינגען איין די בעוואפנונגען. — אמעריקא וועט שענקען איהרע מלחמה-חובות אייבאייראפא ווען אויפהערען זיך בעוואפנען

דער „קוריער פאראנני" האט ממש נישט קיין לויב-ווערטער פאר'ן פראנצויזישען פראיעקט וועגען שאפען אן אינטערנאציאנאלע ארמעע ביים פעלקער-בונד. די צייטונג איז איבערצייגט, אז אלע פרינציפ פון שלום ווילען שטיצען דעם דאזיגען פראיעקט. אפילו די סאציאליסטען מוזען איהם אונטערשטיצען.

„אויב דער סאציאליזם אלס פאליטישע און סאציאלע ריכטונג איז נישט מיט קיין פיסטע פראזע, נאר ער וויל האבען א רעאלען מענשליכען אינהאלט, מוז די גאנצע סאציאליסטישע וועלט ענערגיש אונטערשטיצען דעם פראנצויזישען פלאן און צווינגען זייערע מיניסטאריען דעם דאזיגען פלאן צו שטיצען, וועלכער איז א פלאן פאר דער גאנצער מענשהייט. ער טראגט די מענשהייט דעם אזוי-גענארטען שלום".

די צייטונג גלויבט נאך ווייטער: אויב דער נייער סדר וועט איינגעפיהרט ווערען, ד.ה. ס'וועט אנגענומען ווערען דער פראנצויזישער פראיעקט וועט קומען אויף דער וועלט א נייע תקופה פאר דער מענשהייט, וועט מען אנהויבען אנצווענדען די ערהאבענסטע פרינציפען פון קריסטענטום, וועלכע ווערען היינט צו טאג אזוי שטארק געטרעטען.

„דער פראנצויזישער פראיעקט פערגרינט ריינט ווירקליך פאר דער וועלט דאס רעכט פון די פעלקער, אזוי ווי די פראנצויזישע רעוואלוציע האט אמאל נעבראכט דאס רעכט פון מענש. אויך דער היינטיגער פראנצויזישער פלאן איז א רעוואלוציע. ער מאכט אן איבערקעהרעניש אין די אלטע בעגריפען".

די שמחה און בעגייסטערונג פון „קוריער פאראנני" איז אבער נישט פול צוליב דער קרומשער בעציהונג פון ענגלאנד, איטאליען און אמעריקא צום פראנצויזישען פראיעקט, שוין נישט רעדנדיג פון די דייטשען, וועלכע זענען זיינע שטארקסטע גענגער.

„מ'וואלט דאך זעהר ליכט געקאנט בעזייטיגען דעם דייטשען ווידערשטאנד — שרייבט די צייטונג — ווען די דייטשען זאלען נישט ווערען אונטערשטיצט פון אמעריקא, גרויס-בריטאניען און איטאליען. די דייטשען וואלטען דאך נישט געהאט ארויסצוטרעטען געגען אלע מען". איבערדעם איז טאקע די צייטונג נישט צופרידען פון ארויסטריט פון ענגלישען אויסערן-מיניסטער סיימאן, וועלכער האט זיך, נישט ארויסגעזאגט וועגען פראנצויזישען פראיעקט.

„די פארזיכטיגקייט און דער רעזערוו פון גרויס-בריטאניען, ענדיגט די צייטונג גאנץ שלאנגבאלונג, בעווייזט, אז די דעבאטען איבער'ן פראנצויזישען פראיעקט וועלען לאנג דויערן און ס'וועט נישט זיין אזוי לייכט אלעמען צו איבערצייגען און דער ערהאבענקייט, וואס ליגט אין דעם פראנצויזישען פראיעקט.

דער „ראבאטניק" איז גאר פעסימיסטיש געשטימט וועגען גורל פון דער ענטוואפענונגס-קאנפערענץ. זיין פעסימיזם שטיצט זיך אויפ'ן יסוד פון פריערדיגע צאַפערן, פון סטאטיסטיק. ער ווייזט אויף, אז פראנקרייך גיט אויס אויף בעוואפנונגס-צוועקען 60 פראצענט פון איהר אלגעמיינעם בודזשעט, ענגלאנד — 53 פראצ., איטאליען — 45 פראצ. און דייטשלאנד — 41 פראצ. דער פראצענט פערהעלטניש איז אונגעפעהר ענליך אין אלע אייראפעאישע מלוכות.

„דערפון איז צו זעהן קלאר, אז א העלפט פון די בודזשעטען פון אלע מלוכות ווערט איינגעשלונגען פון מלחמה-נאט. א טייל נעמט צו די געוועזענע מלחמה, דעם צווייטען טייל די קומענדיגע מלחמה".

אנהויבענדיג, אז דאס פערשלונגען א העלפט פון די בודזשעטען פאר בעוואפנונגס-צוועקען איז גורם צו פערשטארקען דעם ווירטשאפטליכען קריזיס, שטעלט זיך דער פעסימיסטישער ארגאן אפ אויף א צווייטע פראבלעם, אויפ'ן פראבלעם פון די רעפאראציעס און מלחמה-חובות.

דער „ראבאטניק" דריקט אויס די איבערצייגונג, אז דאס דאזיגע פראבלעם וואלט געקאנט פילשטענדיג געלעזט ווערען. אמעריקא וואלט זיכער געשאנקען אייראפא די מלחמה-חובות און במילא וואלט מען געקאנט די דייטשען שענקען די רעפאראציע-צאהלונגען, אבער שולדיג דערין זענען די בעוואפנונגען. „דער אמעריקאנער זאגט, אז א בעל-חוב, וואס ראט מיליארדען אויף גרויסע זאכען אין הארמאטען, דארף נישט קיין מתנות. דאס זיך בעוואפנענדע אייראפא מוז צאהלען! אזוי ארום איז דאס פראבלעם פון רעפאראציעס און מלחמה-חובות ענג פערבונדען מיט די אונטערנאציאנאלע בעוואפנונגען".

דער ענדעקישער ארגאן, די „גאז. ווארשאווסקא" רעדט כלל נישט וועגען ענטוואפענונגען. זי גלויבט נישט אין פערטראגען, זי איז איבערצייגט, אז מלחמות קאן מען נישט אפשאפען, אז דאס איז א געזעץ פון לעבען. די הערים דערויבער וועגען רעאלע ענינים. היות ווי דייטשלאנד רוקט ארויס די פראגע מכח א ווענדונג פון איהרע מזרח-גרענעצען, פאדערנדיג אפצוגעבען איהר צוריק פאמאזשע. רוקט ארויס די צייטונג די פאדערונג צו אנערקענען מזרח-פרייסען פאר פוילען. די דאזיגע פאדערונג בעגרינדעט די צייטונג מיט פאלגענדע מאטיווען:

„א. די מאזורען וואוינען בערך 400 טויזענד פאליאקען, וואס בילדען 20 פראצענט פון דער גאנצער בעפעלקערונג. די ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג פון מזרח-פרייסען איז אפהענגיג פילשטענדיג און זייער ווירטשאפטליכער פערבינדונג מיט פוילען, מחמת די דייטשען צוהען זיך צוריק פון מזרח-פרייסען און זייער צאהל פערקלענערט זיך".

די צייטונג קומט דעריבער צום אויספיהר, אז אויב די דייטשען פאדערן פאמאזשע צוליב ווירטשאפטליכע מאמענטען, האלט מען צוליב די דאזיגע מאטיווען נאך געדארפט פאדערן די פערייניגונג פון מזרח-פרייסען מיט פוילען.

„דאס דאזיגע פראבלעם איז לעת-עתה — פיהרט אויס די „גאז. ווארש" — נאך נישט געניג רייף ביי אלע פאליטיקער, אבער די וואס טראכטען וועגען די היסטארישע אויפגאבען פון פוילען און די וועגען פון איהר פאליטיק, דארפען זיך ערנסט פערטראכטען וועגען פראבלעם מזרח-פרייסען".

די צענזור אין גענף

אויסלענדישע קאריקאטור

געוועזט האט רעדין הענדערסאן
פון מלחמה-פיין און גרויל,
צענזורירט איהם ה' דרומאן
און פארמאכט איהם גלייך דאס מויל

דוניקאווסקי איז דער גרעסטער אפעריסט פון 20-טען יאהר הונדערט.

פאריז, (ספ.) א לאנגע צייט איז די גאנצע וועלט און בעזונדערס די ווסענשאפטליכע וועלט געווען געשפאנט וועגען אויסגאנג פון דער סענסאציאנעלער געשיכטע דוניקאווסקי, וועלכער האט, ווי בעוואוסט, איינגערעדט זיך, אז ער קען מאכען קינסטליך געלד פון זאמד. דוניקאווסקי'ן איז געלונגען אויסצונארען ביי פראנצויזישע קאפיטאליסטען א מיליאן פראנק, וואס ער האט געדארפט צו האבען, ווי ער האט ערקלערט, צו מאכען די נויטיגע אפאראטען צו זיין ערפינדונג.

זעלבסט. נ. אז פון דער דאזיגער ערפינדונג וועט גארנישט ווערען, האט מען דוניקאווסקי'ן ארעסטירט אלס געוועהנליכען אפערוסט.

היות ווי דוניקאווסקי איז א פאליאק, האט א טייל פון דער פוילישער פרעסע איהם גענומען אין שוץ און געגלייבט, אז סוף כל סוף וועט זיך ארויסווייזען זיין ערפינדונג פאר א ריכטיגע און ער וועט דאן ברענגען רוהם און כבוד פוילען און גלייכצייטיג ווערען דער באפילערסטער מענש אין דער וועלט. די לעצטע עקספערימענטען זיינע, וועלכע זענען אדורכגעפיהרט געווארען אונטער דער אויפזיכט פון דער תפיסה-מאכט און ביי דער אנוועזענהייט פון די גרעסטע פראנצויזישע געלעהרטע האבען בעוויזען, אז דוניקאווסקי'ס פלענער זענען נישט ארורכפיהרבאר, און אז ער איז א געוועהנליכער אפערוסט, אבער אויף א גאר גרויסען מאסשטאב. איצט בעצייכענט איהם די פראנצויזישע פרעסע אלס דעם גרעסטען אפערוסט פון 20-טען יאהרהונדערט, וועלכער האט געקאנט א צייט לאנג האלטען און שפאנונג די גאנצע וועלט.

די בעוואוסטע פוילישע געלעהרטע קארי-סקלאדאווסקא האט זיך פשוט אויסגעלאכט פון דוניקאווסקי'ס פלאן. זי האט דערביי צוגעגעבען: „ס'איז זעהר א שלעכטע צייכען פאר דעם גייסטיגען ניוואו פון די גרויסע מערב-אייראפאישע שטעט, ווען זיי האבען חדשים-לאנג געלאזט זיך איינרעדען, אז מ'קאן מאכען קינסטליך געלד". דער גרעסטער טייל פון דער פראנצויזישער פרעסע בעוואונדערט דוניקאווסקי'ס אפערוסטישע פעהיגקייטען, וועלכער האט א פאר יאהר זיך געלעבט ווי א גראף און ס'איז געווען א צייט, ווען מ'האט פשוט איהם נעבעטען ער זאל נעמען געלד כדי צו קאנען ווערען א שותף צו זיין גרויסער ערפינדונג.

אלעמאלס איז שוין איצט פאר אלעמען קלאר, אז דוניקאווסקי איז נישט קיין גרויסער ערפינדער, נאר א גרויסער שווינדלער.

לאָדז, 10 פעבר. 1932
מיטוואָך ג׳ אדר תרצ״ב
פ׳ משפּטים
זון אויפגאַנג 7.37
זון אינטערגאַנג: 460

מאָג-בראַניק

פראָסט! גליטשיג איז די גאַסן!

(§) צוליב די שטאַרקע פראָסטן פון די לעצטע טעג מערען זיך די פאַלען פון אויסגליטשען זיך.

אויף זאַכאַרניאַ 37 האָט זיך אויסגעגליטשט די 38-יעהריגע חנה מעקמאַר (וואָלעלסקאַ 9) און צובראָכען אַ פוס.

אויף פּעטריקאָווער 286 האָט זיך אויסגעגליטשט דער 66-יעהריגער עמאַנועל-פערסטער און צובראָכען דעם רעכטען פוס.

עס איז געוואונשען, אַז די מאַגיסטראַט זאָל אויפפאַדערן די סטרוזשעס צו שיטען זאַמד אויף די טראָטואַרען.

נאַכט-דיזשורען אין די אַפּטייקן

היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקן: ק. ליינזעפּער (פּל. וואָלנאָשטשי 2), י. האַרטמאַן (עלינאַרסקאַ 1), וו. ראַניעלעוויטש (פּעטריקאָווער 127), א. פּערעלמאַן (צעגעלניאַנאַ 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), פ. וואָיטשיצקי (נאַפּיאָרקאָווסקי 27).

גרויסער סקאַנדאַל אין אַ לאָדזשער יודישער פאַמיליע

פּרוּוו פון אַ טאַנץ-לעהרער אַנ׳אַפּעריסטקע

(§) לאָדז קאָן אונז מיט אַ סענסאַציע. צוויי עלעגאַנט-געקליידעטע פרויען. אַ מאַמע מיט אַ טאָכטער, און ביידע ווייבער פון מענער, וואָס זענען באַקאַנט אין יודישען לאָדז, זאָל מען האָבען געכאַפּט ביי דער האַנד ביי אַ שווינדעל.

די מעשה מיט די צוויי עלעגאַנטע דאַמען איז פאָלגענדע:

מיט עטליכע וואָכען צוריק זענען אין דער פירמע פון קאָפּטשינסקי׳ס בעסערע געשעפט אַריינגעקומען צוויי אַנשטענדיג געקליידעטע פרויען, איינע אַ עלטערע און איינע אַ יונגע, וואָס האָט אויסגעזעהען צו זיין די טאָכטער פון דער עלטערער.

די דאַמען האָבען זיך געווענדעט צו דער פערקויפערין פרוי היין, צו געבען זיי פאַר 1 זל. געבעקס פאַרגרינגת אַ רעשט פון 20 זל. אָבער נאָכדעם, ווי די דאַמען זענען אוועקגעגאַנגען, האָט די פערקויפערין מיט שרעק דערזעהן, אַז איר האָט קאַסע פעהלען איהר די 20 זל.

אַ ענליכער פאַל האָט פּאַסירט מיט 10 מעג שפּעטער אין יאַוואָרסקי׳ס ווייס און בראָנפען-געשעפט, וואָס געפינט זיך אויף רוג פּעטריקאָווער און נאַרוטאָוויטש-גאַס.

עס זענען אויך דאָ אַריינגעקומען צוויי דאַמען, איינע אַן עלטערע און אַ יונגע, געקויפט עפּעס אַן אַרטיקעל, הויפּטזעכליך זיך אַ רעשט געבען פון 20 זל.

די דאַמען האָבען מיט ה׳ יאַוואָרסקין גאַנץ פריינדליך געשמועסט און נאָכדעם, ווי זיי זענען אַוועק, האָט ער זיך דערמאָנט אַז ער האָט אַוועקגעגעבען פון 20 זל. אָבער די 20 זל. נישט בעקומען.

צופעליג זייענדיג האָט יאַוואָרסקי זיך דערציילט פון׳ם ענליכען פאַל, וואָס האָט פּאַסירט אין קאָפּטשינסקי׳ס געשעפט און דורכדערצעהלט זיך מיט דער פערקויפערין פרוי היין און אָבגעשמועסט מיט איהר, אַז אין פאַל ווען די דאַמען וועלען נאָכאַמאָל קומען זאָל אייגער דעם אַנדערען מעלדען וועגען דעם און תיכף אַהינקומען אייפ׳ן אָרט, כדי געמיינזאַם בעסער צו קאָנען דערמאָהרען די עלעגאַנטע פרויען.

און כך הוא. מיט עטליכע טעג שפּעטער זענען די דאַזיגע צוויי דאַמען ווידער געקומען צו יאַוואָרסקי׳ן, דערזעהענדיג זיי האָט אָהם אַ זעץ געטאָן דאָס האַרץ. ער האָט זיך אָבער באַלד בעהערשט און בעפוילען דעם שוסטער-יונגעל צו לויפען גיך אַהערברענגען די פרוי היין. יענע האָט נישט פערזוימט באַלד צו קומען און אויך אַריינקומענדיג אין יאַוואָרסקי׳ס געוועלב האָט זי באַלד אַ געשריי געטאָן: דאָס זענען די שווינדלערקעס.

די עלטערע דאַמע איז בלאַס געוואָרען, האָט אַרויסגענומען פון האַנטבייטעל 2 צוואַנציגער זל. און דערלאַנגט יאַוואָרסקי׳ן און פרוי היין, פערענטפערנדיג זיך, אַז זי האָט פערגעסען צו בעצאָהלען, בעקומענדיג דעם רעשט.

אָבער יאַוואָרסקי האָט אַרויסגערופען אַ פּאָליציאַנט, וועלכער האָט די צוויי דאַמען פערבעטען אין קאָמיסאַריאַט.

אויפ׳ן וועג צום קאָמיסאַריאַט איז צוגעגאַנגען צום פּאָליציאַנט עפּיס אַ הער און געבעטען די יונגע פרוי בעפרייען. דער פּאָליציאַנט האָט אָבער אויף דעם דאָזיגען הער פערבעטען אין קאָמיסאַריאַט.

דאָרט האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די עלטערע איז די פרוי פון באַר-איין געמטמער אויף שענקעוויטש-גאַס ח. מ. און די יונגערע איז איהר טאָכטער, די פרוי פון טאַנץ-לעהרער ה.

פאַר אַלע דריי פערהאַלטענע איז בעשטיינט געוואָרען אַ קויציע אין דער הויך פון 3000 זל.

די געשילדערטע האָט אין שטאָט געמאַכט אַ גרויסען רושם. דאָס געריכט וועט האָפענטליך אויפקלערען, צי איז די מעשה אמת, אָדער עס איז אַ בלבול.

אַפּעלאַציע פון דער באַהי-קאַצאַ-סטראַפּע אין ווידזעוו.

דער שיכורער מאַשיניסט פער׳משפּט געוואָרען אויף 14 טעג אַרעסט.

(א) פאַר׳ן שטאָט-געריכט איז געשטאַנען דער באַהן-מאַשיניסט אַבראַם זשעניצקי, וועלכער איז בעשולדיגט, אַז ער בין זעניגד שכור, איז ער דעם 6. אַקטאָבער פ.י. אויף דער סטאַנציע ווידזעוו אַרויפגעפאָהרען אויף אַ צווייטען צוג. פון צוזאַמענשטויס זענען צובראָכען געוואָרען 3 וואַגאָנען. אויף דער געריכטס-פער־האַנדלונג האָט זיך זשעניצקי פערטיידיגט, אַז ער האָט געטרונקען אַ פאַר גלעזלעך שפּירט, מחמת ער האָט דעם זעלבען טאָג געהאַט שרעקליכע בויך-שמערצען. דאָס געריכט האָט אים פער׳משפּט אויף 14 טעג אַרעסט.

לאָדזשער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2 №. — דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאַ.
גאַסטשפּילען פון לאָדזשער קאַמעראַל- און קליינקונסט-טעאַטער
„אַרט״
דירעקטאָר. אָנפ.: מ. בראָדערזאָהן.
היינט מיטוואָך 1 פאָרשטעלונג 9.45 אָוו.
לעצטע טעג!
30-טע מאָל!
יוביליי פון גרויסען 24-טען פּראָגראַם א.ז.
מ׳לאַכט פון דער וועלט
אין 2 טיילען 14 בילדער
טעקסטען: מ. בראָדערזאָהן, י. אַבראַשאַנעק, ש. א. מישעל.
מוזיק: דוד בייגעלמאַן, מאַק-דאַייט און פּאַלקס-מאַיוועי.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: דינה מאַטיס.
רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער. בינע-אינספּ. מ. קאָן.
ס׳בעטייליגן זיך (לויט א.ב.): ש. גאָלדשטיין, מרים דאָלסקאַ, ש. דזשיגאַן, שיינע מרים, צילי סטאַל, מ. פּעטערמאַן, מ. פּיליאָווער, מ. קאָן, י. שומאַכער, י. שיפּער און אַ קינסטלערישער טאַנץ-קוואַרטעט.
אַדמיניסטר. מ. צעלמייסטער. — די קאַסע איז אָפען פון 6 אַוונד.
בעמערקונג! אַרבייטענדע אינטעליגענץ און מיטגלידער פון פּראָפ. פאַראיינען קענען געניסען נאָר דיינסט און מאָרגען פון הנחה בילעטען.
שוין די טעג! פייערליכע פּרעמיערע פון 25-טען יובילעאום פּראָגראַם פון „אַרט״. ווען??? וואָס???

ווען פערלירט אַ וועקסעל זיין ווערט?

פון יעקב ראַטנער

דער בעקאַנטער דייטשער יוריסט לעזער שרייבט אין זיין ווערק, „אַז ווען אַ וועקסעל זאָל זיין קראַנק, ווי זי בער, מוז דאָס וועקסעל-געזעץ זיין שטאַרק ווי שטאָהל״..

צוליב דעם, איז דאָס האַרטסטע געזעץ וועגען וועקסלען און עס געהט נישט איין אויף קיין שום קאָמפּראָמיסען, דער איינציגער צוים אין וועקסעל-געזעץ איז פערעלטערטקייט (פּרעסקריפּציע).

דער אַרטיקעל 70 פון וועקסעל-געזעץ זאָגט: „דאָס מאָהנען אַ וועקסעל-חוב הערט אויף צוליב פערעלטערטקייט נאָך 3 יאָהר לגבי דעם אויסשטעלער, נאָך 6 חדשים לגבי איין זשיראַנט צום צווייטען און אין פאַל, ווען דער צווייטער זשיראַנט האָט דעם וועקסעל געלאָזט פּראָטעסטירען, נאָך איין יאָהר לגבי ערשטען זשיראַנט״. דאָס פערשטעהט זיך מיט דעם, אַז ווען אַ רעכטליכער אינהאַבער פון אַ וועקסעל פערנאַכלעסיגט צו פאָדערן און צו מאָהנען דעם חוב אין די דאָזיגע טערמינען, האָט דער בעל-חוב דאָס רעכט שפּעטער נישט צו בעצאָהלען. איינהאַלטען דעם לויף פון פערעלטערטקייט, קאָן מען נאָר דורך:

1) אַריינטראָגען אַ געריכטס-תביעה,

2) צולאָנטשען צו אַ באַנקראָט-מאַסע.

מען דאַרף בעמערקען, אַז ווען די געריכטס-קאָסטען זענען נישט אָפּגעצאָהלט איז די פּריוויליגיע נישט גילטיג. עס טרעפט אָבער אָפט, אַז ווען דער איגהאָבער פון אַ וועקסעל האָט דורך אַ פערזעהן דעם טערמין דורכגעלאָזט, בפרט, ווען דער חוב איז אַ גרויסער און קאָן שאַדען ברענגען זיין פערמעגען, זעהט פאַר דאָס וועקסעל-געזעץ דאָס רעכט אַנציקלאָגען דעם בעל-חוב ביז 3 יאָהר. פונ׳ם טאָג פון פערעלטערטקייט, אַז ער איז רייך געוואָרען דורך דעם שאַדען פונ׳ם וועקסעל-אינהאָבער (ניצלאָשנע זבאָגאַטשעניע). די פּראָצעדור אָבער איז זעהר קאָמפּליצירט און פערלאַנגט פעסטע בעווייזען, אַז דער בעל-חוב האָט פאַר דער וועקסעל-סומע זיך געקויפט אַ ווערטפולע זאַך, ווי אַ הויז, בלאַץ א. א. וו.

אגב דאַרף מען בעטאָנען, אַז דאָס איינהאַלטען דאָס רעכט פון אַ פערעלטערטען וועקסעל קומט נישט פון דעם ריכטער׳ס איניציאַטיוו און דער בעל-עולה׳טער דאַרף עס אַליין פאָדערן.

דערפון איז צו זעהן, אַז מען דאַרף נישט פערשפּעטיגען. אַ וועקסעל-חוב געריכטליך אויפצומאָהנען, בפרט, ווען די געריכטס-פּראָצעדור איז זעהר פערלייכטערט און איז פאַר יעדען וועקסעל-אינהאָבער צוגענגליך.

ראַדיאָ-ווינקעל.

— די הילעווערסום, האָלענדישע ראַדיאָ-סטאַנציע אין הילווערסום, האָלע 298 מ. האָט געהויבען איהר קראַפט אויף 20 קילאָוואַט. הילווערסום הערט מען יעצט אין פּוילען זעהר גוט.

— די ראַדיאָ-סטאַנציע אין לאַנגענבערג האָט שוין פערענדיגט דאָס איבערבויען פון איהרע אַפּאַראַטען און יעצט אַרבייט זי שוין מיט דער פולער קראַפט פון 75 קילאָוואַט.

— מיט׳ן ענטשטעהן פון דער נייער איטאַליענישער ראַדיאָ-סטאַנציע אין פלאָרענץ זענען פאָרגעקומען עטליכע ענדערונגען אין דער לענג פון די כוואַליעס. פלאָרענץ אַרבייט יעצט אויף דער מיילאַנדער כוואַליע פון 502 מעטער מיט 30 קילאָוואַט קראַפט. מיילאַנד איז אַריבער אויף דער נעאַפּאָלער כוואַליע ד. י. 331 מעטער. נעאַפּעל ווידער האָט בעקומען די כוואַליע פון 319 מעטער, אויף וועלכער עס האָט ביז יעצט געאַרבייט די דרעזדענער ראַדיאָ-סטאַנציע. אַלע איטאַליענישע ראַדיאָ-סטאַנציעס הערט מען ביי אונז זעהר גוט.

רעגיסטרירט אייערע ראַדיאָ-אַפּאַראַטען!

עס דראָהט זעהר אַ שווערע שטראָף

די לעצטע צייט זענען די געריכטען פול מיט ראַדיאָ-פּראָצעסען. אויפ׳ן גרונד פון די פּראָטאָקאָלען, וואָס די קאָנטראָלערען פון פּאָסט- און טעלעגראַפען-אַמט האָבען צונויפגעשטעלט נעגען די אַזוי-גערופענע „ראַדיאָ-האַזען״, זענען זיי אָנגעקלאָגט געוואָרען און געריכט פאַר האָבען אַ ראַדיאָ-אַפּאַראַט אָהן דער געהעריגער ערלויבניש און הערען ראַדיאָ, נישט אַריינטראָגענדיג פריהער דעם חודש-אָפּצאָהל.

די געריכטען האָבען לעצטענס פאַר עובר זיין אויף די דאָזיגע פאָרשריפטען אַרויסגעגעבען זעהר האַרטע שטראָפען, ביז 5000 זל. און אפילו תפיסה. מיר ראַטען די אַלע, וואָס האָבען נאָך נישט פערגעניסטרירט זייערע אַפּאַראַטען, זיי זאָלען עס נישט פערנאַכלעסיגען און וואָס שנעלער פערגעגיסטרירען. פון אַזאַ פּשוט׳ער פערנאַכלעסיגונג קאָן מען האָבען פיל אונאַנגענעהמליכקייטען. אין לאָדז קאָן מען פערגעניסטרירען דעם ראַדיאָ-אַפּאַראַט אין פּאָסט-אַמט אויף פּשעיאַזד. אויף דער פּראָווינץ — אין יעדען פּאָסט-אַמט. ביים רעגיסטרירען זיך זענען נישט נייטיג קיין שום פאַרמאַליטעטען, אָדער דאָקומענטען. מען דאַרף בלויז אויספילען אַ בלאַנקעט, וואָס מען בעקומט פאַר 1 זלאָטי אין פּאָסט-אַמט.

יוו״א

(יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט) איז דער קביץ גליות פון דער יודישער וויסענשאַפט.

יאַפּאַן אין דער קריג אין מאַנדזשוריען

(עודע פון זייט 3)

פון דער לאַגע פון די אַרבייטער, פאַר דער פערקירצונג פון אַרבייטס-צייט, פאַר אייננפיהרען אַ זעקס-מאָנאַטליגע אַרבייטס-וואָך, פאַר הונגעריגע אַרבייטס-בעדינגונגען, פאַר דער העכערונג פון לוין, און האָבען אויס בולשעוויזם, טראָץ זיי מוזען, גוטע פונדאַמענטאַלע לעבענס-בעדינגונגען פאַר׳ן אַרבייטער-קלאַס. אין דעם פּרט האָט זיך שוין דורכגעפיהרט אין יאַפּאַן אַ סך געענדערט צום בעסערן ווי אפילו נאָך מיט אַ פאַר יאָהר צוריק.

שרעקליך פּשוט איז די לאַגע פון די יאַפּאַנישע אַרבייטערינס. אין קען שוין ניט אין דער וועלט, אפילו נישט אין די אַפּגעשטאַנענסטע לענדער, זענען די אַרבייטערינס נישט אַזוי שוצלאָז און הילפלאָז און ווערען נישט אַזוי אונמענשליך עקספּלואַטירט ווי אין יאַפּאַן. זיי זענען דאָ אמת׳ע שקלאַפינס, און בילדן אַ סך שטאַרקען פון וואָרט. די קנאַפּע 13 מיליאָן אַרבייטעראינס זענען דאָ בעשעפטיגט אין אַלע אינדוסטריען און פּראָפעסיעס, פון לייכטער עאון ביז די שווערסטע אַרבייטען, און די פאַבריקען אין ווערשטאַטען, און די גרובען, ביים בויען הייזער א. אז. וו. און די קויהלען גרובען אַרבייטען זיי צוזאַמען מיט די מענער אינטער די שרעקליכסטע בעדינגונגען, און אַ שפּעטער לויט אין בעט א אומערטערגלויבליך היינע. זיי שלאָפען דאָ אַ גאַנצען טאָג שווערע משאות און דערביי קומט זיי נאָך איין נישט זעלטען צו טראָגען קליינע קינדער אויפ׳ן רוקען. און אַ גאַנצער רייהע אונדוסטריען, ווי צ. ב. ש. אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, זענען בעשעפטיגט פון 70 ביז 80 פּראָצענט פרויען און נאָר 30 אָדער 20 פּראָצענט מענער. דאָס ערקלערט זיך דערמיט, וואָס די פרויען-אַרבייט איז אַ סך ביליגער. די אַרבייטערינס בעגנוגענען זיך מיט אַ הונגער-לוין, זיי אַרבייטען אויך לענגער, צו 10 טעג נאָכאַנאַנד און פון 12 ביז 14 שעה און מעת-לעת, זיי זענען אויך נישט אָרגאַניזירט און ווערען דעריבער עקספּלואַטירט אויפ׳ן גרויזאַמסטען אופן. די אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס אין יאַפּאַן און אויך די געזעלשאַפט בכלל האָבען ביז אַהער קנאַפּ וואָס געקענט אויפטאָן פאַר דער פערלייכטערונג פון גורל פון די דאָזיגע אומגליקליכע שקלאַפינס.

אַזוי זעהען אויס די סאָציאַלע פערהעלטנישען אין דעם דאָזיגען קאַפּיטאַליסטישען לאַנד אין ווייטען מזרח, נאָך דעם אין שולדיג דער קאַפּיטאַליזם.

—8—

דער שפּיאָנאַזש אין דער דייטשער אַרמעע בעת׳ן אייראָפּעאישען קריג

איינע פון די גרעסטע בעלגישע שפּיאָנקעס קריגט פון דייטשען קרוינפּרינץ דעם גרעסטען מעדאַל פאַר פאָטערלאַנד-דינסט... — קנאַקערט שפּירט אויס. ווען קייזער ווילהעלם דאַרף קומען, דורכ׳ן פאָלקאָווניק, וועלכער וויל מיט איהר אַ לעבען טוען. — דורך אַ קליינעם פעהלער ווערט דער קייזער געראַטעוועט פון די בעלגישע עראָפּלאַנען און באָמבעס, וואָס די זעלבע שפּיאָנקע האָט אָנגעשיקט.

מאַרטאַ קנאַקערט איז געווען איינע פון די פלינקסטע שפּיאָנקעס אין דעם אייראָפּעאישען קריג. זי האָט געפיהרט שפּיאָנאַזש לטובת די קאָאַליציע-רעגירונגען, אַלבערהויפּט פאַר בעלגיען. נעפינענדיג זיך אין דייטשען מיליטער, וואו זי האָט געדינט אַלס אַ „קראַנקען-שוועסטער״, ווערענדיג פערעכענט אַלס איינע פון די „טרייעסטע״ פאַר דייטשלאַנד, האָט זי געהאַט די מעגליכקייט אַרויסצוגעבען די וויכטיגסטע ידיעות פון דער געגענד, אין וועלכער זי האָט געאַרבייט. אין געפונען האָט זיך אין דער געגענט, וואו עס זענען געפיהרט געוואָרען די פאַרביטערסטע שלאַכטען, אין רולער. איהר צו דינסט זענען געשטאַנען אַנדערע שפּיאָנען, וועלכע האָבען געדינט אין דייטשען מיליטער, צווישען זיי, אפילו אָפיצירען, עס זאָקסט פון דעם גרויס אַ מורא׳דיג ניל פון די געפאַהרען, אין וועלכע די בעריהמטע דייטשען האָבען זיך געפונען ער.מ. געפינגעלט פון איינגעוויגסטע שפּיאָנען און מוסרים... מאַרטאַ קנאַקערט, למשל האָט בעוויזען אַזוי פלינק אָפּצונאַרען די דייטשען, אַז מ׳האָט איהר פערטרויט פערשידענע סודות. און אפילו דער קרוינפּרינץ אַליין האָט איהר געשאָנקען אַ מעדאַל, פאַר איהר נוצען ברענגען דעם דייטשען פאָטערלאַנד..

אין „לאַ נאַסיאָן״ איז ערשט אָפּגעדרוקט געוואָרען איינער פון די אינטערעסאַנטסטע אַרטיקלען — ערינערונגען פון מאַרטאַ קנאַקערט, אין וועלכען די בעלגישע שפּיאָנקע דערצעהלט, ווי אַזוי זי האָט געפּלאַנט, אַז מ׳זאָל באָמבאַרדירען דעם קייזער, וועלכער האָט געהאַלטען ביים בעזוכען די געגענד פון רולער.

דאָס איז געווען אין יאָהר 1916. די דייטשען האָבען אויסערגעוועהנליך זיך פערנומען מיט די מיליטערישע אָפּעראַציעס. מאָסען זעלנער האָט מען געהאַלטען אין איין צוגרייטען צום מאַרש אין שלאַכט אַריין. דער הויפּט-קאָמענדאַנט האָט גענומען אַרויסווייזען מעהר ענערגיע, ווי אַנ׳אַנדערש מאָל. דער שפּיטאָל, אין וועלכען מאַרטאַ קנאַקערט האָט געאַרבייט, איז געווען אויפגערוימט, די פּאָדלאָגעס גוט אָפּגעפּוצט, זיי האָבען אַזש געגלאַנצט ווי די שפּיגלען.

אין איינעם פון די טעג — דערצעהלט מאַרטאַ קנאַקערט — איז אין שפּיטאָל-זאַל, וואָס האָט זיך געפונען אונטער איהר לייטונג, צוגעקומען אַ פּוהרמאַן פון אַנ׳אַמבולאַנס, אַ פּאָליאַק, וועלכער האָט געדינט אין דער בעלגישער שפּיאָנאַזש-אָפּטיילונג, און האָט איבערגעגעבען אַ בריף, זאָגענדיג דערביי:

— דער קייזער ווערט אויף דער קאָמענדיגער וואָך ערוואַרטעט אין מעניך, וועהט-זשע זיך צו דערוויסען, אין וואָס פאַר אַ טאָג ער וועט אָנקומען אָהער-צו.

די שפּיאָנקע האָט זיך גענומען ברעכען דעם קאָפּ, ווי אַזוי זאָל זי בעקומען די נויטיגע נייעס. אפשר זיך ווענדען צום אָפיציר פון טראַנספּאָרט, וועלכער ערקלערט זיך איהר [illegible] אין ליבע? אפשר גאָר [illegible] קאָמענדאַנט פון פליה-פּלאַץ אין רומבעק, וועלכער איז מיט איהר אַ גאַנצער גוטער ברודער? אָדער אפשר צו די דאָקטוירים פון שפּיטאָל, וועלכע זענען שטענדיג בעהאַוונט אין די וויכטיגסטע נייעסען פון די קריגס-אָפּעראַציעס, ווי בכלל אין די געשעהענישען אין לאַנד? עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז אַט די אַלע אויסגערעכענטע האָבען נאָר געוואוסט, פון די קלאַנגען אַז דער קייזער דאַרף קומען קיין רולער, נאָר קיין קאָנקרעטע, גענויע זאַכען האָט קיינער נישט געוואוסט. איז דעריבער געווען נויטווענדיג זיך צו ווענדען צו אַנדערע, וועלכע ווייסען בעסער.

דערווייל איז פון טאָג צו טאָג געשטיגען דער פיבער פון די מיליטערישע צוגרייטונגען. דורכ׳ן שפּיטאָל האָבען גענומען פערביימאַרשירען יעדען טאָג אַלץ נייע רעגימענטען, און עס האָט זיך בעוויזען אַנ׳אָנגעוואַקסענע צאָהל גענעראַלען. די בעוועגונג איז געוואָרען אומגעהויער פערשטאַרקט. דער גענעראַל-שטאַב האָט אַליין זיך אָפּגעגעבען מיט די צוגרייטונגען, וואָס דאָס האָט בעדייט, אַז דער בעזוך פונ׳ם דייטשען קייזער איז בעטראַכט געוואָרען אַלס אַ גרויסע געשעהעניש.

אומערוואַרטעט איז אונטערגעקומען אַ געלעגענהייט, וועלכע האָט מאַרטאַ קנאַקערט געגעבען אַ געלעגענהייט אַריינצודרינגען אין די אָנגעלעגענהייטען, וואָס זענען פאַר איהר נויטיג. אויף די טרעפּ פון שפּיטאָל האָט זי זיך בעגעגענט מיט אַ פּאָלקאָווניק פון שטאַב. אַ מאַן מיט אַ קאַלטען און ערנסטען בליק, אָבער מיט געגוס אינטערעס צו כאַפּען אַ שמועס, דערצעהלען, אַז ער שטעהט איין אין דעם און דעם האָטעל, און אַז ער לאַדעט איהר איין צו פערברענגען דעם אָוונד ביי אַ טעפּעלע קאַווע...

די שעהנע קראַנקען-שוועסטער האָט די איינלאַדונג אָנגענומען אַ זייער פּינקטליך איז זי געקומען אין זאַל פון האָטעל, וואו עס האָט שוין שוין אויף איהר געוואַרט דער פּאָלקאָווניק. זי איז געווען איבערצייגט, אַז דער וועט נישט זיין אַזאַ גראָבער חזיר, ווי עס איז געווען דער קאָמענדאַנט פון ערמעראַם, וועלכער האָט איהר אויך איינגעלאַדען אין דעם זעלביגען האָטעל אויף אַ טעפּעלע קאַווע, אָבער נאָך נישט געווען קיין „דזשענטעלמאַן״.

און ווירקליך, דער פּאָלקאָווניק האָט זיך בעצויגען קאָרעקט, האָט גערעדט וועגען דער שווערער צייט און נישט פערלירענדיג לאַנג קיין צייט האָט ער זיך אָפּגערופען:

— דאָס לעבען פון רולער איז געצוואונגען צו זיין זעהר לאַנגווייליג פאַר אַ יונגער פרייליין פון אייער שמייגער און דערציהונג. פרייליין — האָט ער באַלד זיך אָפּגערופען — צי וואָלט אייך נישט געפעהלען געוואָרען צו פאָהרען אויף איין נאַכט קיין בריסעל, זיין אין דער אָפּערא און האָבען ווענינגסטענס איין אַנשטענדיגען מיטאָג?

די שפּיאָנקע איז געוואָרען איבערראַשט פון דער געלעגענהייט, וואָרום אין בריסעל איז געווען דער צענטער פון אַלע צוגרייטונגען. זי איז אָבער נישט ווייניגער געווען פערזאָרגט פונ׳ם געדאַנק, וואָס דער פּאָלקאָווניק האָט אָנגערופען אַזוי איידעל „איין אַנשטענדיגען מיטאָג״... נאָך פונדעסוועגען האָט זי אָנגענומען די איינלאַדונג. זי האָט בלויז זיך געוואַקלט, רעדענדיג וועגען ערלויבנישען, כדי ער זאָל אויף איהר נישט פאַלען דעם מינדעסטער פערדאַכט. אָבער דער פּאָלקאָווניק האָט צוגעזאָגט אַלץ צוצושטעלען אין דער בעסטער אָרדנונג, אַז זי זאָל פאָהרען, אין בריסעל זאָל זי פערפאָהרען אין אַ האָטעל, און אַהינצו וועט ער קומען דעם אַנדערען טאָג, און מען וועט הוליען אויף וואָס די וועלט שטעהט, געהן אין דער אָפּערע און „האָבען ווענינגסטענס איין אַנשטענדיגען מיטאָג״.

(ראָס ווייטערע קומט)

פון לאָדזשער האַנדעלס-געריכט

אַפּעלאַציע-געריכט אָפּגעוואָרפן די ביטע וועגן אַ נאַדזאָר פון א. ד. פּאַצאַנאָווסקי

גראַפישע אַנשטאַלט „מאַגניטיום" פאַרגלייכט זיך מיט די קרעדיטאָרן. אופּדלאַשטש פון אַ זגערזשער פירמע.

(5) מיט אַ צײַט צוריק האָט אברהם דוד פּאַצאַנאָווסקי (בעזיצער פון אַ פּאַפּיר-געשעפט אויף פּעטריקאָווער 7) אָפּגעגעבן אַ ביטע אין געריכט וועגן ערטיילן איהם אַ נאַדזאָר.

דאָס געריכט האָט אָפּגעזאָגט זיך צו געבן דעם נאַדזאָר, אײַנגעפינענדיג, אַז די פירמע גאַראַנטירט נישט איהרע קרעדיטאָרן זייערע חובות.

די פירמע האָט אַפּעלירט, אָבער דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט בעשטעטיגט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ.

* * *

די גראַפישע אַנשטאַלט „מאַגנציום" אויף זשעראָמסקי גאַס 87 האָט מיט אַ צײַט צוריק בעקומען אַ נאַדזאָר. היות די פירמע האָט זיך אַרומגעזעהן, אַז זי וועט נישט בכח זײַן אָפּצוצאָהלן פולע 100 פראָצ. פון די חובות, האָט זי זיך געווענדעט צום געריכט מיט דער ביטע צו ערלויבן איהר אָנהויבן אונטערהאַנדלונגען מיט די קרעדיטאָרן וועגן אַן אויסגלייך, פּראָפּאָנירענדיג 60 פראָצ. צאָהלבאַר אין 4 ראַטעס. דאָס געריכט האָט ערפילט די ביטע פון דער פירמע און ערלויבט אָנצוהויבן די אונטערהאַנדלונגען וועגן אַן אויסגלייך.

* * *

אין דער אופּדלאַשטש פון דער פירמע „ליטעראַטוריק און זשילמקאַווסקי", פּעטריקאָווער 104, האָט די לעצטע קרעדיטאָרען-פאַרזאַמלונג בעשלאָסן צו שאַפן אַ קרעדיטאָרען-פאַראײַן, מחמת די נעפּאַלענע סוחרים האָבן נישט אַרײַנגעטראָגן קיין שום אויסגלײַכס-פאַרשלאַג.

דער פאַראײַן וועט דאַרפן ליקווידירען די אַקטיוון און פאַרטיילן זיי צווישן די קרעדיטאָרען.

גלײַכצײַטיג האָבן די קרעדיטאָרען זיך געווענדעט צום געריכט מיט דער ביטע, צוריקצושטעלן די נעפּאַלענע זייער סוחר'ישער עהרע.

דאָס געריכט האָט די ביטע ערפילט.

* * *

נעכטן האָט דאָס געריכט ערקלערט אַנ'אופּדלאַשטש דער פירמע ישראל פראַגעל און זוהן, בעזיצער פון אַ מעכאַנישער וועבערײַ און זגערזש.

אַלס קוראַטאָר איז בעשטימט געוואָרען אַדוו. וואַלמאַן, אַלס ריכטער-קאָמיסאַר קאַראָל קרעננגג. די נעפּאַלענע סוחרים זענען געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליציײַאישער אויפזיכט.

די ראָלע פון קליינהענדלער און האַנדווערקער

אין פּאָליטישן לעבן פון לאַנד

שבת אין אָוונט האָט אין לאָקאַל פון דער פּאָלקסטימלישער אָרגאַניזאַציע געהאַלטן אַ רעפעראַט ראַדזאַר פ. באַרי אויף דעם טעמא „צי בראַוך דער יודישער קליינהענדלער און האַנדווערקער געהערען צו אַ פּאָליטישער אָרגאַניזאַציע".

אין אַ געלונגענעם, שעהן-געבויטען רעפעראַט, אַרומגעפלאָכטען מיט פערשידענע היסטאָרישע דאַטעס, ווײַזט אויף דער רעפערענט, אַז שטענדיג אין אומשטאַנד איז דער סוחר בכלל און בפרט דער יודישער סוחר און בעל-מלאכה געווען דער באַראָמעטער פון'ם מלוכה-לעבען, וואו ער האָט געוואוינט און געווירקט. אַ דאַנק זײַנע איבערוואַנדערונגען און איבערוואַרפונגס-פעהיגקייטן צוצושיקן זײַנע סחורות און אויסאַרבעטונגען פון איין מדינה אין דער צווייטער, פאַרשפּרייט ער קולטור און ציוויליזאַציע אין דער גאַנצער וועלט און שפּילט דערבײַ די דאָמינירענדע פּאָליטישע ראָלע אינ'ם מלוכה-לעבען. ער קומט צום אויספיהר, אַז דער אײַנציגער אויסוועג פאַר'ן יודישען מיטעלשטאַנד אויפצוהויבן זײַנע עקאָנאָמישע און פּאָליטישע פּאָזיציעס איז צו צעמענטירען זיך אַרום אַ פּאָליטישער אָרגאַניזאַציע.

דער עולם האָט דעם רעפערענט וואַרעם אויפגענומען. אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך אַ רייה צוהערער. זיי אַלעמען ענטפערט ראַטמ. אַדוו. ווײַצמאַן און ראַטמ. לאַרי.

יוו"א פערמאָגט דעם גרעסטען אוצר

פון זאַמעלטען פאַר דער יודישער וויסענשאַפט, און

מוז פאַר דעם דאָזיגען אוצר שאַפען אַ פּאַסיגע היים.

העלפט בויען דעם בנין פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט!

טשעקען, וואָס ווערן אויסגעשטעלט אין דייטשלאַנד,

מוזען זײַן פאַרזעהן מיט אַ סטעמפּעל פון דעוויזען-אַמט

(§) אין צוזאַמענהאַנג מיט די נײַע פאַרשריפטען וועגן דעוויזען-פאַרקעהר אין דייטשלאַנד מאַכט דער דייטשער קאָנסולאַט אויפמערקזאַם, אַז אַלע טשעקען, וואָס קומען פון דייטשלאַנד, מוזען זײַן פון אויבען פאַרזעהן מיט אַ סטעמפּעל פון לאַנדעס-פינאַנץ-אַמט. אַ טשעק, וואָס וועט נישט האָבן דעם דערמאָנטען סטעמפּעל, איז די באַנק נישט בערעכטיגט צו רעאַליזירען.

אז מען ווערט אַ בירגער פון אַנ'אַנדער מלוכה, איז מען אין פּוילען פרײַ פון מיליטער-דינסט

(§) די לאָדזשער מיליטער-מאַכט האָט בעקומען צוגעשיקט אַ צירקולאַר פון אינערן- און קריגס-מיניסטעריום, אין וועלכען עס ווערט אויפגעקלערט, אַז די, וואָס זענען בשעתו אַוועק קיין אויסלאַנד און אָנגענומען די בירגערשאַפט פון אַנ'אַנדער מלוכה און זיי קאָנען דאָס בעווײַזען מיט געהעריגע דאָקומענטען, ווערען בעטראַכט פאַר אויסלענדער, און זיי דאַרפן נישט ערפילען די מיליטער-פליכט אין פּוילען. דאַגעגען קאָנען זיי ווערען צוגעצויגען צו געריכטליכער פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעזערציע.

2 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז

פאַר פאַרשפּרייטען פאַלשע 5 זל. מטבעות

(§) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען די 20-יעהריגע קאַטאַזשינא אירבאַנסקאַ פאַר פאַרשפּרייטען פאַלשע 5 זלאָטי-מטבעות — פאַר'משפּט אויף 2 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז.

קופּאָן № 9

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פונם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יור. קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג היינט מיטוואָך

ד. 10. פעברואַר פון 8 אָוונט.

אַ רעציטאַציע-אָוונט

פון דיכטער פּאַפּיערניקאָוו

אין לאָדז וויילט איצט דער יונגער דיכטער פּאַפּיערניקאָוו, וועלכער וועט דאָ האָבן עטליכע אַרויסטרעטונגען און לייענען זײַנע אייגענע שאַפונגען.

דער דיכטער פּאַפּיערניקאָוו איז גוט בעקאַנט דעם יודישען לייענער-עולם פון זײַנע אמת דיכטערישע לידער. „און זיי זינגען לאַנד" און „רויט אויף שוואַרץ", וועלכע זענען זעהר וואַרעם אויפגענומען געוואָרען דורך דער יודישער קריטיק און דורך די ברייטע מאַסען יודיש-לייענער. לעצטענס איז אויך ערשינען זײַן בוך „גאָלדענע זאַמדען" — אַ בוך פאַר-דײַע פּאַלעסטינע-לידער, וועלכע אָטעמען מיט טאַלאַנט.

דער דיכטער וועט דאָ האָבן עטליכע רעציטאַציע-אָוונטען, אײַנגעאָרדענט דורך דער געזעלשאַפט „אָוונט-קורסען פאַר אַרבייטער".

דער ערשטער רעציטאַציע-אָוונט קומט שוין פאַר דעם פרײַטאָג דעם 12. ה.ח. 8 אָוונט אין זאַל פון אַרבייטער-הויז בערעק-יאָסעלעוויטש גאַס 16. דער דיכטער וועט לייענען די שענסטע לידער פון זײַן נײַ-ערשינענעם ביכעל און איבערדיכטונגען פון יעסענינ'ס לידער.

דיפּלאָמירטער דאָקטאָר אָדער אַפערעסט?

אויסגענאַרט טויזענדער דאָלאַרן בײַ נאַאיווע עלטערן און אַנטלאָפן. דער שווינדלער האָט אויך אַנגעפּיפן אַ רייה לאָדזשער פירמעס.

(א) נעכטען איז אין לאָדז אויפגעדעקט געוואָרען אַנ'אויסטערלישע אַפערע, דער העלד פון וועלכער זאָל זײַן אַ כלומר'שטער דאָקטאָר מערעצקי, וואָס שטאַמט פון ראַדאָם און האָט געוואוינט אין לאָדז אַלס סוב-לאָקאַטאָר פון דער פאַמיליע ענגעל אויף פּעטריקאָווער גאַס 84.

די מעשים תעתועים פון דאָזיגען דאָקטאָר זענען אַזוי פּלאַי-פּלאָים'דיג, אַז די געשיכטע קלינגט ווי פון טויזענד און איין נאַכט.

ד"ר ש—ק האָט אין לאָדז געהאַט זײַנע בני-עיר, בעקאַנטע דאָקטוירים, וואָס האָבן איהם געקענט נאָך פון דער שול-באַנק און געוואוסט, אַז דער בחור איז נישט קיין גרויסער נאמן און געטרויען געלד איז גלײַכער אַנ'אַנדערען, איידער איהם. דערײַבער האָבן מאַכי אַלע בקשות צו זײַנע בעקאַנטע, מעהרסטענטיילס דאָקטוירים, נישט געהאַט קיין ערפאָלג, כאָטש אייניגע פון זיי האָבן זיך פון איהם נישט געקאָנט אַרויסדרעהען און אָנגעוואוירען בײַ איהם שעהנע עטליכע הונדערטערס. אָבער דאָס זענען נאָר קליינע עבירה'לעך אין פאַרגלײַך מיט'ן בארג שווינדלערײַען, וואָס דער אַפעריסט האָט אויף זײַן קאָפּ.

אָבער לאָמיר געהן כסדר. דאָס הויפּט-געביט פון ד"ר ש—ק'ס אַפערעס איז געווען: שידוכים. אַלע פאַר וואָכען האָט דער שעהנער יונגערמאַנטשיק געשלאָסען שידוכים מיט אַנדערע פרײַלײַנס, געמענגט זיך אין די שווערע טויזענדער דאָלאַר נדן. פון אַ חסיד'ישער טאָכטער אויף פּעטריקאָווער 35 מיט'ן נאָמען ב. מ. האָט ער אויסגענאַרט 1000 דאָלאַר. פון שדוך מיט ד"ר ק.'ס טאָכטער — 600 דאָלאַר, פון אַ סליופּצער כלה — 1200 דאָלאַר א.א.וו.

אויסער דעם האָט ער אויסגעשטעלט אַ מאַסע וועקסלען און זיי געלאָזט געהן צום פּראָטעסט. פאַר די וועקסלען האָט ער גענומען אַפּטייק-אַרטיקלען אין אַ רייה לאָדזשער אַפּטייקען, רעדענדיג אויך בײַ ראָזענבלום'ען אויף ציגעל-גאַס, און זיי שפּעטער פערקויפט. אַזוי האָט ער אויך אויסגענאַרט אַ ראַדיאָ-אַפּאַראַט בײַ דער פירמע „ראַדיאָ-אַוראַ" אויף טראַוגוטאַ, געגעבן וועקסלען. שפּעטער האָט ער דעם ראַדיאָ פערקויפט צו אַ גלאַזען פּיראַנבוים פאַר 700 זל. און די וועקסלען געלאָזט געהן צום פּראָטעסט.

נאָכ'ן אָפּטאָן אַ רייה שווינדלערײַען פלעגט זיך ד"ר ש—ק איבערציהען פון איין לאָדזשער גאַס אויף דער צווייטער, זאָגענדיג זײַנע בעקאַנטע, אַז ער פאָהרט קיין פּויזען.

וואונדערליך איז בלויז וואָס קיינער פון די געליטענע האָט וועגען די שווינדלערײַען נישט געמאָלדען פּאָליציי. ערשט ווען ד"ר ש—ק האָט געפיהלט, אַז דער באָדען ברענט איהם שוין אונטער די פיס און געמאַכט זיך פון לאָדז, ערשט דאַן האָט די אויספאָרשונגס-מאַכט בעקומען אַ רייה אַנקלאָגעס.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז לאָדז נישט די ערשטע שטאָט, וואו ד"ר ש—ק האָט דורכגעפיהרט זײַנע „געניאַלע" אָפּעראַציעס. צו די געליטענע געהערען אויך וואַרשאַ, פּויזען, קאַליש א.א.

סך הכל זאָל דער פיינעל האָבען בײַשווינדעלט לאָדז אויף אַ סומע פון 80 טויזענד זל..

ער ווערט איצט געזוכט דורך דער אויספאָרשונגס-מאַכט.

די ראָזינגע אַפערעס זאָלען די וואָך אויך בעהאַנדעלט ווערען אויף אַ ספּעציעלער זיצונג פון דער לאָדזשער דאָקטוירים-קאַמער.

קאָמוניסטישער דעפּוטאַט זשאַרסקי

פאַר'משפּט אויף 6 יאָהר שווערע תפיסה

(ב) ווי בעקאַנט איז פאַראַיאָהרען פאַר'ן לאָקאַל פון אַרבײַטסלאָזען-פאָנד אויף דער מאַנטיקאַ גאַס פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס מיט פּאָליציי, בעת וועלכער אַ גרופּע אַרבייטער האָבען זיך געוואָלט אַרײַנרײַסען אין לאָקאַל, וואו עס ווערען אויסגעצאָהלט די אונטערשטיצונגען.

בײַם ליקווידירען דעם פאַרפאַל איז אַרעסטירט געוואָרען דער קאָמוניסטישער דעפּוטאַט זשאַרסקי פאַר שטעלען אַ ווידערשטאַנד דער פּאָליציי.

דאָס לאָדזשער קרייז-געריכט האָט בשעתו זשאַרסקי'ן פאַר'משפּט אויף 8 יאָהר שווערע תפיסה. דאָס אַפּעלאַציע-געריכט אין וואַרשאַ האָט זשאַרסקי'ן בעפרײַט. אויף דער קאַסאַציע פון פּראָקוראָר איז דער פּראָצעס פאָרגעקומען פאַר'ן העכסטען טריבונאַל, וועלכער האָט דעם פּראָצעס צוריקגעשיקט צום אַפּעלאַציע-געריכט נאָכאַמאָל צו בעטראַכטען.

נעכטען האָט דאָס אַפּעלאַציע-געריכט זשאַרסקי'ן פאַר'משפּט אויף 6 יאָהר שווערע תפיסה.

72 יעהריגער ייד פּלוצלונג געשטאָרבען אין דער וואַנע.

דער פאַרשטאָרבענער - אַנ'אַרבייטסלאָזער שניידער

(§) אין דער באָד אויף שקאָלנאַ 11 איז נעכטען געקומען אַ עלטערער ייד און פאַרנומען אַ וואַנע צווייטע קלאַס. ווען ס'איז אַריבער אַ שעה צײַט און דער ייד איז נישט אַרויס פון באָד-צימער, האָט די דינערשאַפט געעפענט די טיר און דאָ האָט זיך פאַר זייערע אויגען בעוויזען אַ שרעקליך בילד: זיי האָבען דערזעהען ווי דער אַלטער ליגט אין דער וואַנע אַ טויט-בלייכער, אָהן סימנים פון לעבען. דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר פון דער נייטיגער הילף האָט נישט געקאָנט פעסטשטעלען די סיבות פון טויט. דער טויטער קערפּער איז אָבגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום. ווי ס'האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען, איז דער פאַרשטאָרבענער דער 72-יעהריגער מרדכי בראַון (דרעוונאָווסקאַ 7), אַ שניידער.

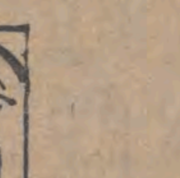

CHROŃCIE WASZE OCZY
WASZ NAJCENNIEJSZY SKARB

STOSUJCIE ŻARÓWKI
PHILIPS ARGENTA

מאַגיסטראַט בעאַמטער איז פּאַבּיאַ-ניץ אַ דעפּראָוידאַנט

ער האָט בעקומען 1 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז

(§) אַנטאָני קניל איז בשעתו צוגענומען געוואָרען אַלס קאַסיר אין פּאַבּיאַניצער מאַגיסטראַט אויפ'ן אָרט פון דער בעאַמטער בויסקופּסקאַ, וועלכע איז אַרויסגעפאָהרען אויף אורלויב. ווען די בויסקופּסקאַ איז צוריקגעקומען פון אורלויב, האָט זי פעסטגעשטעלט, אַז קניל האָט דעפּראָוידירט 995 זל.. קניל איז לכתחילה געהאַט ענטלאָפען. שפּעטער האָט ער זיך אַליין געמאָלדען אין דער פּאָליציי.

נעכטען איז קניל געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אין הײַנען קרײַז-געריכט און ער איז פאַר'משפּט געוואָרען אויף 1 יאָהר אויסבעסערונגס-הויז.

נייע וואַהל-אָרדינאַציע צו דער קראַנקען-קאַסע

בעדראָהט די רעכט פון די אַרבייטער

(§) נעכטען האָט דער הויפּט-ראַט פון „פּראַצאַ" צוזאַמענגערופען אַנ'אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג, אויף וועלכער עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען ענדערען די וואַהל-אָרדינאַציע אין דער קראַנקען-קאַסע, פון וועלכער עס וועלען שטאַרק לײַדען די אַרבײַטער.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ דעלעגאַציע צום אַרבייטס-מיניסטער, וואָס זאָל פאָרשטעלען די אַרבייטער-פאַרטיידיגונגען.

גנבות

(א) פון שלמה וויינבערג'ס קאָנדיטאָרײַ (נײַע זאַכעטעסקאַ 18) האָט מען אַרויסגעגנב'עט שאָקאָלאַד פאַר 1200 זל. בײַ זלמן ניטענבערג (פּושעזשינער 20) האָט מען אַרויסגעגנב'עט וועש און מלבושים פאַר 1900 זל.

די פערקויפטע פרוי

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען פאַמיליען-לעבען אין פּוילען.

געשריבען ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזשער טאָגעבלאַט" פון לעאָן גאָלדמאַן

(53-טע פאָרטזעצונג)

זי האָט גענומען טיף קרעכצען, אָבער פּלוצלינג האָט זי זיך אַ שטעל געטון אויף די פיס.

זי טאָר נישט פערצווייפלען, זי טאָר נישט שטעהן לעדיג און טרויערן! זי מוז ווייטער זוכען דאָס קינד.

מיט צולאָזענע האָהר, מיט אַ פנים, וואָס איז געווען אויסגעקרומט פון פערצווייפלונג, איז זי שנעל געלאָפען דורך די פעלדער צו די פויער'ישע כאַטעס, וואָס מען האָט געזעהען פון דער ווײַטענס.

צום גליק האָט זי לאַנג נישט געדאַרפט לויפען. זי האָט געטראָפען עטליכע אַרבייטער, וואָס זענען געגאַנגען צו דער אַרבייט אין דער ציגעלניע, וואָס האָט זיך געפונען אין דער געגענד. דערזעהענדיג לויפען אַ פרוי מיט אַ זעהר פערצווייפעלט אויסזעהן, מיט צושויבערטע האָהר און אַנ'אַדורכגעווייקט פון קאָפּ ביז פיס — זענען זיי פערוואונדערטע געבליבען שטעהן.

— העלפט מיר! ראַטעוועט מײַן קינד! — האָט רויזעלע געשריגען, אָפּשטעלענדיג זיך פאַר זיי. מיט די הענד אויפגעהויבען אין דער הויך און ציטערענדיג אינגאַנצען פון קעלט און אויפרעגונג.

די אַרבייטער האָבען נישט פערשטאַנען, וואָס זי וויל און ערשט, ווען רויזעלע האָט אין אַ פנים אַהער דערצעהלט, וואָס עס איז געשעהען, האָבען זיי פערשטאַנען, וואָס עס האָט פּאַסירט.

— אַנטאָני, — האָט זיך אָנגערופען איינער פון זיי — האָב איך דיר שוין לאַנג נישט געזאָגט, אַז מיט דעם דאָזיגען בריקעל וועט נאָך געשעהן אַנ'אומגליק. נו, אָט האָסטו דיר!

עס איז אָבער נישט קיין צײַט געווען צו רעדען וועגען דעם. איינער פון די אַרבייטער איז שנעל אוועק אין דאָרף אַרײַן. דערצעהלען וואָס עס איז געשעהן, און די איבריגע זענען מיט רויזעלע'ן אַוועק צום שטראָם.

פון דער אַרעמער מיטער'ס ברוסט האָט זיך יעדע מינוט אַרויסגעריסען אַ טויבער זיפץ. די מענשען זענען געוואָרען איבערגענומען. מען האָט איבערגעקוקט דעם שטראָם אין אַלע זייטען, אָבער עס איז געווען אומזיסט.

די אײַנוואוינער פונ'ם דאָרף, וואָס זענען גיך אָנגעקומען צולויפען, האָבען אויך גאַרנישט בעקענט אויפטאָן. זייערע בעמיהונגען זענען געווען אומזיסט. כמעט אַ העלפט דאָרף איז געקומען צולויפען צום ברעג. מיט אַ מיטפיהלענדיגען בליק אַלע אַרומגענומען די אומגליקליכע פרוי, וואָס איז געלאָפען אהער און אהין ווי אַ משוגע'נע מיט אַ פנים, וואָס איז געווען ווי פערשטיינערט פון שרעקליכען ווייטאָג. אַרויסלאָזענדיג עפּעס נישט פערשטענדליכע ווערטער.

אָבער וואָס זאָל דאָס בעדייטען?

— לו-לו-לו שלאָף. מײַן קינד! — האָט רויזעלע פּלוצלינג גענומען זינגען.

פּלוצלינג האָט זי זיך אָפּגעשטעלט אויף איין אָרט און האָט אויסגעקרומט דאָס מויל מיט עפּעס אַ ווילד געזאַנג...

ווען אין הימעל לויכטען שטערן

און אין וועלדעל זינגט דער פויגעל...

און פּלוצלינג האָט זי איבערגעריסען דאָס זינגען און איהר פנים האָט געווייזען, אַז זי האָט זיך איצט זעהר שטאַרק און ערנסט פערטראַכט.

— האָב נישט קיין מורא, מײַן טײַער קינד. דו ביזט איצט בײַ דײַן מאַמען. איצט וועט דיר שוין קיינער נישט טון קיין שלעכטס...

און ווידער האָט זי גענומען עפּעס אונפערשטענדליך און משוגע'דיג ברומען און אויף איהר פנים האָט זיך בעוויזען אַנ'אויסדרוק פון אונבעשרײַבליכער שרעק.

— לעבען! לעבען! האָב רחמנות! לאָז מיר איבער מײַן קינד! מײַן אָרעמע עדזשאַ! הילף! ראַטעוועט! ווי גאָט איז אײַך ליב, העלפט מיר, העלפט! דער שרעקליכער מענש האָט מיר צוגענומען מײַן קינד און איצט לויפט ער דערמיט איבער דער בריק... אָ, זעהט, זעהט, ער הויבט אויף די הענד, ער וואַרפט עס אין וואַסער אַרײַן... עס שטרעקט אויס די הענדלעך... הילף! ראַטעוועט...

מיט די דאָזיגע ווערטער האָט זי גענומען לויפען פאָראויס, ווילענדיג אַרײַנשפּרינגען אין שטראָם.

עטליכע פּויערים האָבען זי אָנגעכאַפּט און זי נישט געלאָזט אַרײַנשפּרינגען.

זעהענדיג, אַז אין ערגיץ איז נישטאָ קיין שפּור פון קינד, האָבען איצט אַלע גענומען צווייפלען, צי די משוגע'נע האָט בכלל געהאַט מיט זיך אַ קינד און פּאַמעלעך האָבען זיך אַלע גענומען אָפּריקען פון איהר מיט שרעק, ווי מען רוקט זיך אָפּ פון אַ משוגע'נער.

קאַפּיטעל 21.

מאַדאַם ליאַראַ מאַנעלי

עטליכע מינוט איז ליאַראַ מאַנעלי געשטאַנען אין דער טיר פאַר שאַטאַנ'ען, וועלכער האָט נאָך אַלץ נישט אויפגעהערט צו קוקען אויף איהר מיט אַנ'אויסדרוק פון העכסטער איבעררּאַשונג.

ווען איהר בליק איז געפאַלען אויף פרוי קוואַנט, וואָס איז אַ צובראָכענע און אַ טרויעריגע געזעסען אויף אַ שטוהל, איז מאַדאַם ליאַראַ צוגעגאַנגען צו איהר און אַראָפּבויגענדיג זיך צו איהר, האָט זי געפרעגט אַ געריהרטע:

— איך בעט אײַך, זאָגט מיר, וואָס עס איז געשעהן? וואָס זענט איהר אַזוי צושוימעלט?

שאַטאַן, וועלכער האָט דערווײַל נאָך אַלץ נישט געקענט קומען צו זיך, איז בלײַך געוואָרען, דערהערענדיג אַזאַ פראַגע, און שטעהענדיג צווישען מאַדאַם ליאַראַ'ן און פרוי קוואַנט, האָט ער געוואָלט שטערען צו ענטפערן.

אָבער ליאַראַ'ס שטרענגער בליק האָט איהם געהייסען זיך צוריקציהען אַ פּאָר שריט אַ שטילער.

די אַלטע האָט אויפגעהויבען איהר בלײַך פנים, אויף וועלכען עס איז נאָך געווען צו דערקענען איהר פריהערדיגער שרעק און ענכאַפּענדיג ליאַראַ'ס הענד, האָט זי אויסגערופען, בעגיסענדיג זיך מיט טרעהרען:

— אָ, פרוי, אויב איהר קענט, בעט איך אײַך, שטערט דעם דאָזיגען מענש אַזוי צו פּײַניגען זײַן פרוי!

מאַדאַם ליאַראַ איז גלײַך געוואָרען ווי אַ לייוונט. עס האָט אויסגעזעהען, ווי דאָס גאַנצע בלוט וואָלט געלאָזט פון איהר פנים.

(פאָרטזעצונג קומט)

פּראָטעסטירטע וועקסלען אין חודש יאַנואַר

אין חודש יאַנואַר האָבן 18 לאָדזער נאָטאַריוסן פּראָטעסטירט 25.183 וועקסלען אין לאָדז אויף אַ סומע פון 5 מיליאָן מיט 63.069 זל. און 20 אויסלענדישע וועקסלען אויף אַ סומע פון 21 טויזנט מיט 245 זל. 69 גר. בעת די נאָטאַריוסן אויפ'ן שטח פון לאָדזער, בזשעזשינער, לאַסקער און לענטשיצער פּאָוויאַטן האָבן אין דער זעלבער צייט געהאַט 4519 פּראָטעסטירטע וועקסלען אויף אַ סומע פון 690,862 זל. מיט 82 גר.

אויסער דעם זענען ביי די נאָטאַריוסן אויסגעקויפט געוואָרן בלויז אין לאָדז 8127 וועקסלען אויף אַ סומע פון 1 מיליאָן מיט 385,868 זל. מיט 86 גר.

אין פאַרגלייך מיט דעצעמבער איז די צאָהל פּראָטעסטען אין לאָדז געפאַלען אויף 3322 און אין גאַנצן געריכטס-קרייז אויף 4.124

צושטאָכען מיט אַ מעסער אויף קאַמיענאַ גאַס

(§) אויף קאַמיענאַ 6 איז באַפאַלן געוואָרן דער 22-יעהריגער אַנטאָני גאַס און בעקומען איינציגע מעסער-שטעך אין דער לינקער זייט. אין אַ שווערן צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרן אין שפּיטאָל.

בעריכטיגונג

אין נעכטיגען בעריכט וועגן דער פייערליכער ערעפנונג פון ביצר-האַלטער-בעזיצער-פעראיין זענען על פּי טעות אַרויסגעפאַלן די בעגריסונגען, וואָס עס האָט געהאַלטן דער פּרעזעס ה' יעקב רייכמאַן, וועלכער האָט צו. אַנד. בעגריסט די 1-טע גרינדער פון פעראיין, דעם איצטיגען וויצע פּרעזעס ה' יהושע סלעפּון און די פערוואַלטונגס-מיטגלידער ה"ה פּסח סוכוואָלסקי, שמואל ווייסמאַן מענדעל ווייסקאָהל.

קלוב פון ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען אין לאָדז

ס'איז פאַרגעקומען די ערשטע אָרגאַניזיר-פערזאַמלונג פון רעוויזיאָניסטישען קלוב אין לאָדז. עס זענען געווען ארומגערעדט געוואָרן די לאַגע פון ציוניזם אין לאָדז. די אנוועזענדע האָבן פעסטגעשטעלט, אַז צווישען דער יודישער נאַציאָנאַלער אָנגעמעלינענץ אין לאָדז איז דער רעוויזיאָניזם שטאַרק פאַפּולער. דער קלוב האָט זיך שוין קאָנסטיטואירט און אויסגעוועהלט אַן'עקזעקוטיווע מיט ד"ר ראָזענפעלד אַלס פּרעזעס און מגר מ. בעקאַל אַלס סעקרעטאַר.

נערוועז און קאָפּשמערצען

בעזייטיגט גיך און ווירקזאַם „טאָגאַל" וואָס איז אונשעדליך פאַר'ן קערפּער און מאָגען.

טויזענדער ליידענדע זענען דורך „טאָגאַל" געהאָלפען געוואָרן. פּרובירט אַלזאָ און קויפט די אָריגינעלע טאָגאַל-טאַבלעטקעס!

מען בעקומט זיי אין אַלע אַפּטייקען.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 10 פעברואַר

לאָדז (233,8) 11.45 פּוילישע פּרעסע שטימען, 11.58 שעה-צייכען און פאַרלעזען פון טאָג-פּראָגראַם, 12.10 גראַמאָפאָן-פּליטען, 3.45 געלד בערזע און קאָמוניקאַט פאַר שיפער און פישער, 3.50 גראַמאָפאָן-פּליטען, 4.15 בעריכט פון מלוכה ספּאָרט אינסטיטוט, 4.20 פאָרטראַג „דער קריגס-פּלאַט בעת איהר יו"ט", 4.40 גראַמאָפאָן-פּליטען, 4.45 לעקציע ענגליש, 5.10 פאָרטראַג „די שעהנע ווילנער לעגענדע", 5.35 קאָנצערט פון וואַרשאַ, 6.50 פערשידענעס. 7.15 ראַדיאָ פּאָסט-קאַסטען, 7.30 פאַרלעזען פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג, 7.35 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל, 7.50 פילם קאַלענדאַר, קאָאַטער רע-פּערטואַר' קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס און אינדוסטרי קאַמער און פאַרלעזען פון פּראָגראַם אויפ'ן נעכסטען טאָג, 8.- מוזיק, שמועס, 8.15 גראַמאָפאָן-פּליטען, 9.15 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 9.30 קאָמפּאָזיטאָרען-קאָנצערט, 10.30 ביילאַגע צום ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל, 10.35 וועטער און ספּאָרט קאָמוניקאַטען, 10.40 טראַנסמיסיע פון אויסלענדישע סטאַציעס.

גוטע ליכט, געזונדע אויגען

גוטע ליכט געבען נאָר די זשאַרובקעס פון דער מאַרקע „פיליפּס", וואָס ענטשפּרעכען אַלע פאָדערונגען, וואָס דאָס געזונד שטעלט פאַר די אויגען. בעזונדערס גוט דינען „פיליפּס" זשאַרובקעס פאַר מענשען מיט קראַנקע אויגען. די מילך-גלעזלעך פון „פיליפּס" פערשפּרייטען אַ מילד ליכט, וואָס רייצען נישט די אויגען-נערוועז.

רעפּערטואַר אין „וויזאַ"

אין לאָקאַל פון „וויזאַ" (שענקעוויטשאַ גאַס 26) וועט היינט רעד. יוסף לעווי לייענען אַ רעפעראַט א. ט. „א. ד. גאָרדאָן, דער שעפער פון אַרבייטס-קולט."

8-טונג.

דאָס

לאָדזער טאָגעבלאַט

פעקויפט מען טעגליך 6 אַ זייגער פרי אין אַלע פאַהז-קיאָסקען

(„Ruch")

מיר פערבעטען אַלע אויף די

„ווייסע וואָך"

וואָס מיר אָרדענען איין לויט דעם מוסטער פון אויסלאַנד, בעת וועלכער יעדער האָט די מעגליכקייט זיך איינצושאַפען לייוונט און וועש

צו זעהר נידריגע פּרייזען

KONSUM

BEI DER „WIDZEWSKA MANUFAKTURA" S.A.

ROKICIŃSKA 54. Zufahrt mit den Strassenbahnen № 10 & 16

Salon Nadja

Elegance

סאַלאָן „נאַדיאַ" נאַרוטאָוויטשאַ גאַס 7

ULICA NARUTOWICZA 7

מאַגאַזין פאַר קינדער-קאָנפעקציע, דאַמען-וועש און גאַלאַנטעריע

גרויסער אויסוואַהל פון די נייעסטע מאָדעלען

● סאָליד ● געשמאַקפול ● עלעגאַנט ● פּרייזווערט ●

בעקליידעט קינד און מוטער

SALON „NADJA", ulica Narutowicza 7.

ZACHĘTA

קלאַנג-קינאָ

זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און וייטערע טעג!

דאָס אָריגינעלסטע קלאַנג-קונסט-בילד פון סעזאָן

רעזשי פון ר. אייכבערג א. ז.

האַי-טאַנג

גרויסע ליבעס-דראַמע פון דער צייט פון דער רוסיש-יאַפּאַנישער מלחמה וואָס אילוסטרירט די ליבע פון געליבטע פון פערשידענע ראַסען. אין דער הויפּט-ראָל די כינעזישע פילם-שטערן

Anna May Wong

דער נאָהנטסטער פּראָגראַם: „מאַמע קאַרלאַ".

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: טעגליך פון 4 נ.מ. שבת, זונטאָג און חגאות 12 אַ זייגער מיטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.

זאָפאַרט איבערצוגעבען

שטובען מיט אַ קיך

מיט אַלע בעקוועמליכקייטען, פּראַנט 2-טן שטאָק צו ערפאַהרען זעלע 1 מאַי 23, וו. 9.

Ratalna firma poszukuje zdolnych akwizytorów-ek do sprzedaży wyżymaczek, kompletów aluminiowych i in. Oferty pod: „Pewny Zysk" Biuro Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115.

11.50 זל. אַ זיידענע קאָמבינאַציע

ROBOTA RĘCZNA האַנד-אַרבייט לויט די לעצטע מאָדע אויסגעפיהרט

אויך נעמט מען צו שטיקען און נייען זיידענע נאַכט-העמדער און אַנד. וועש צו ביליגע פּרייזען. ביי בליידווייס. זאַוואַדזקאַ 27, לינקס, 2 שטאָק

פערלאַג ח. ברזשאָזאַ

עס איז ערשינען אַ ניי בוך פון יואל מאַסטבוים

ציגיינער-פּלייט

אין בוך קומען אַריין אַ רייע נייע שאַפונגען, וואָס דער דיכטער האָט פאַר די לעצטע צייטען אַנגעשריבען

Kultur-Liga, Leszna 42

פון דער סדרה

ס'איז ערשינען דאָס פינפטע ספר'ל „פון דער סדרה", וועלכעס נעמט אַרום די סדרות: שמות וארא, בא, בשלח, יתרו. די פריהערדיגע העפטען נעמען אַרום דאָס גאַנצע ספר בראשית. צו בעקומען אין די לאָדזער בוכהאַנדלונגען און ביי אַרויסגעבער פ. גליקסמאַן. לאָדז זאַוואַדזקאַ 16א.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 1 שט. פּר

[illegible]

דיבור קשה לעינא וקשה לראש (נדרים מ"א)

טון דאַרף מען און ניט רעדען!

אַלע יודען ערלעדיגען דעריבער זייערע רעכטס-ענינים נאָר אין דעם אונטען אָנגעגעבענעם ביוראָ, וואו ס'ווערען רעדאַגירט און ערלעדיגט לויט'ן אויסטאַוויפּאַדאַניעס אין שטייער און מיליטער-ענינים, סקאַרגעס און אַפּעלאַציעס אין ציווילע-קאַרנע ספּראַוועס ווי אויך פּר. שותפות-אַקטען, דזשערזשאַוועס, ווילאַנטשעניעס א. ז. וו. קליוולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען

דאָס ביוראָ שיקט אַרויס: מאַניטען, רעדאַגירט אין געהעריגען טאָן, וועלכע ברענגען אַ גוזיכערטען ערפאָלג.

ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר אינקאַסאָ פון פּראָטעסטירטע וועקסלען און אָפענע חובות אויך אויף דער פּראָווינץ ביי דער מיטבעטייליגונג פון רוסינירטע און ענערגישע אינקאַסענטען.

רעכטס-קאָנסולענט

י. ח. בוזין, לאָדז, אַגראַדאָוואַ 3

טעל. 191-48

צו וואָס ליידען שמירצען פון אַרטיסקים

אַז איהר קענט זיי לייכט בעזייטיגען נוצענדיג דעם שוין 20 יאָהר בעוואוסטען פּלאַסטער „ראַזיקאַל" פּרייז נור 30 גר. אויך קינסטליכער שניי וועלכער נוצט צו פערשידענע פערווייליגונגען ווי בעלער חתונות א. ז. וו. אַ שאַכטעל געניגט אויף 100 סעאַנסען פּרייז נור 30 גר צו בעקומען ביים צייטונג פערקויפער ווינער פּיעטריקאָווער 10

טאַנץ-שולע

פון ד. פרידוואַלד פּאָלודניאָווא 10

מאַכט בעקאַנט, אַז דעם 15-טען ד. ח. הויבט זיך אָן

אַ קורס פאַר אָנפאַנגער

שילער און שילערינס ווערען אָנגענומען מיט אַכטונג אַ גאַנצען טאָג

דיפּלאָמירטער טאַנץ-לעהרער

ד. פרידוואַלד, פּאָלודנ. 10

בעמ. ס'ווערט אָרגאַניזירט אַ ספּעציעלער קורס פאַר לאַנג-געקליידעטע יונגעלייט

אומענטבעהרליך פאַר יעדען סוחר, פאַבריקאַנט, האַנדווערקער א. ז. וו.

Nowy Kodeks Postępowania Cywilnego

איינהייטליך פאַר אַלע טיילען פון פּוילען

בעאַרבייט פון דר. א. אַקערבערג און ריכטער פון לאָדזער קרייז-געריכט י. שרעטער לויט אַ מאָדערנעם אופן, צוגענגליך פאַר יעדען אינטעליגענטען מענשען.

דער ריכטער פון העכסטען געריכט פּראָפ. וו. מישעווסקי שרייבט אין נ' 27/31 פון דער „Gazeta Sądowa Warsz." די אויטאָרען האָבן מיט זייער ווערק דער רעכט אַ סך געלייסטעט צום נוצען פון דער גאַנצער יוריסט. וועלט.

יעדער מוז זיך בעצייטענס בעקענען מיט דעם נייעם געזעץ, כדי נישט צו זיין שפּעטער בע'עולה'ט.

דאָס בוך האַלט 620 זייטען גרויסען פאָרמאַט און קאָסט (געבונדען אין לייווענט) 23 זל.

דאָס בוך איז רעקאָמענדירט דורך אַלע פּרעזעסען פון די אַפּעלאַציע-געריכטען אין פּוילען.

דאָס בוך איז צו בעקומען אין:

„Dziennik Ustaw", Warszawa, Długa 50

„Bibljoteka Prawnicza" Warszawa, Senatorska 22

Red. wyd. „Kodeks Postępowania Cywilnego" Łódź, Południowa 2

און אין אַלע בוכהאַנדלונגען.

דאָס עלעקטראָטעכנישע ביוראָ

Siła i Światło

פון וו. קרוקאָווסקי

פּאָלודניאָוואַ 23 טעלעפאָן 139-32

נעמט אָן דורכצופיהרען אינסטאַלאַציעס פון ליכט און קראַפט, קויפט און פערקויפט מאָטאָרען און ערלעדיגט אַלע אַרט עלעקטרישע איינריכטונגען אויף לייכטע בעדינגונגען.

ספּעציעלע ווערקשטאַט פאַר מאָטאָר-רעפּאַראַציעס

ביליג, רעעל, שנעל און פּינקטליך!

עס ווערט אָנגענומען דער אַבאָנאַמענט אויפ'ן צווייטען יאָהרגאַנג (1932) פון די

ייוואָ-בלעטער

חודש-שריפט פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

מיט שטענדיגע אָפּטיילונגען פאַר געשיכטע, עקאָנאָמיק און סטאַטיסטיק, שפּראַך- און ליטעראַטור-פאָרשונג, פאָלקלאָר, פּסיכאָלאָגיע און פּעדאַגאָגיק, אינפאָרמאַציעס וועגן דער אַרבייט פון ייוואָ און וועגן אויפטוען פון דער וויסענשאַפט אין אַלגעמיין די שריפט דערשיינט 10 מאָל אין יאָהר (אויסער יוני און יולי) אין ביכער צו 6 דרוקבויגען.

דער אַבאָנאַמענט-פּרייז בעטרעפט:

אין פּוילען—25 גילדען אַ יאָהר, (מען קען דאָס געלט איינצאָהלען אויך אין 4 ראַטעס צום 1. יאַנואַר—7 ג', צום 1. אַפּריל 6 ג', צום 1. יולי 6 ג', צום 1. סעפּט. 6 ג'). אין אויסלאַנד—2.50 דאָלאַר (אין ראַטעס: צום 1. יאַנואַר 1.25 דאָלאַר, צום אַפּריל — 0.75 ד', צום 1-טען יולי — 0.75 ד', צום 1-טען סעפּטעמבער — 75 [illegible]) פאַר מיטגלידער און געזעלשאַפטען „פריינד פון ייוואָ": אין פּוילען 18 ג' אין ראַטעס צום 1. יאַנואַר 6 ג', צום 1. אַפּריל 4 ג', צום 1. יולי 4 ג', צום 1. סעפּט. 4 ג'. אין אויסלאַנד—2.75 ד', (אין ראַטעס: (צום 1-טן יאַנואַר—1 ד', צום 1-טן אַפּריל 0.75 ד', צום 1-טן יולי 0.50 ד', צום 1-טען סעפּטעמבער 0.50 ד').

אין איינצעל-פערקויף ווערט דער זשורנאַל נישט אַרויסגעלאָזט.

Jiwo-Bleter, Żydowski Instytut Nauk. wy, W. Pohulanka 18, Wilno. P. K. O. [illegible]

שלאָסערי-אַרבייט פאַר

וואוינונג געשעפט פאַבריק

פיהרט אויס ביליג

J. REDER

קאָנסטאַנטינער 13, (רוג זאַכאָדניאַ)

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: פאַר אַ חודש אין פּוילען 5 זלאָטעס, אין פראַנקרייך [illegible] אין בעלגיען 20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער 1.20 [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער, אויסער דער טאַקס מיט 50 טייערער, פון די פּרייזען ווערט נישט אַראָפּגענומען קיין ראַבאַט. פאַר אַ מילימעטער-שורה פאַר'ן טעקסט 16 גר. פרייטאָג 24 גר. אין טעקסט 40 גר. פרייטאָג 48 גר. נאָכ'ן טעקסט 12 גר. פרייטאָג 18 גר.

Drukarnia E. i W. Hamburskich, Łódź, Piotrkowska 16. Dzierżawca: M. B. Wein.

Odpowiedzialny Red.-wydawca: [illegible]